1852.

MIDDELBURGSCHE COURANT

Donderdag — 8 Julij.

Bij dit No. ontvangen de geabonneerden op de Middelburgsche Courant uitvoerige uittreksels van het Verslag van Gedeputeerde Staten aan de Staten dezer Provincie, gedaan in de vergadering van 6 dezer.

Besturen en Administratien.

AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 24 Julij 1852, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de Provincie Zeeland, of bij zijne afwezigheid door een der Leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het elfde District, aan het Lokaal van het Provinciaal Bestuur te **Middelburg**, worden aanbesteed:

1. *Het tot zeedijks capaciteit verhoogen en vernieuwen van den Inlaagdijk, in het westelijk gedeelte van den* **Hoofdplaat-polder** *enz.*;
2. *Het zinken van twee kapitale Rijs-Zinkstukken enz., aan den Oever van den Polder* **Eeringe**;
3. *Het zinken van drie idem Zinkstukken enz., aan den Oever van den Polder* **Breskens**;
4. *De vereischte Werken, tot verdediging en bevestiging van het Strand en den onderzeeschen Oever van de Watering* **Oud en Jong Breskens**;
5. *Het bouwen van eenen zeekeerenden Muur, ten westen van de Maritime Haven te* **Vlissingen**.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod, met uitzondering van het werk sub 5, dat bij enkele inschrijving zal worden aanbesteed, overeenkomstig Art. 14 van het Bestek.

De Bestekken zullen ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar zulks gebruikelijk is.

Zullende drie dagen vóór de Besteding, telken dage twee uren vóór en twee uren na laagwater-tijd, de noodige aanwijzing in loco worden gedaan.

AANBESTEDING.

De **Centrale Directie** van het Eiland **Walcheren** zal, onder nadere goedkeuring van het Gemeente-Bestuur van Middelburg, en ten overstaan van eene Commissie uit gezegd Bestuur, op Donderdag den 22 Julij 1852, in het Lokaal der Directie in de Abdij te **Middelburg**, des voormiddags ten elf ure, publiek aanbesteden:

Het **vernieuwen** van ongeveer **30,000** vierkante Ellen **KRAMWERK**, aan de Leidijken van het Havenkanaal der Stad **Middelburg**, met bijlevering der benoodigde Materialen.

Zullende de conditien acht te voren ter lezing liggen ter Griffie van voornoemde Directie, en nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Opper-Commies S. ROELSE, te Middelburg.

Binnenlandsche Tijdingen.

MIDDELBURG, 7 Julij.

Z. K. H. de prins van Oranje, die, zoo als bekend is, met hoogstdeszelfs gouverneur, jhr. de Casembroot, deze provincie doorreist, is gisteren namiddag, ongeveer ten half-vijf ure, ter dezer stede gearriveerd, na te Vlissingen het merkwaardige der maritieme etablissementen, alsmede de in 's Rijks dok liggende oorlogschepen te hebben bezocht. Bij zijn doortogt naar Middelburg heeft hoogstdezelve een bezoek gebragt bij den burgemeester, jhr. mr. Paspoort van Grypskerke, op diens buitengoed te Oostsouburg, en aldaar eenige ververschingen gebruikt. Door genoemden heer burgemeester begeleid, heeft Z. K. H. alhier achtervolgens bezigtigd de werf, het raadhuis met de daar aanwezige oudheidskamer, het provinciaal geregtshof, de nieuw opgewerkte zaal der provinciale Staten, het museum van het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen en de Nieuwe en Oostkerken, op alle welke plaatsen Z. K. H. door de betrokken autoriteiten en besturen is ontvangen geworden. De dag is door Z. K. H. besloten geworden met een bezoek bij den heer staatsraad, commissaris des konings. De prins heeft zich daarna aan boord begeven van het koninklijk stoomjagt, hetwelk met het middaggetij van Vlissingen naar deze stad was afgekomen.

Heden doet Z. K. H. een toertje door het eiland en bijzonderlijk naar Westkapelle, ter bezigtiging van den dijk, en zal, naar wij vernemen, dezen avond nog vertrekken.

Van Zierikzee gekomen verleden zondag, heeft de prins eerst Zuidbeveland met een bezoek vereerd en daarna evenéens Noordbeveland, alwaar hij vertoefd heeft te Colijnsplaat bij den oud-burgemeester Paardekooper en te Wissenkerke bij den heer J. H. L. Vader.

— De Staats-Courant van gisteren bevat het koninklijk besluit, waarbij aan de heeren Ot. Verhagen en J. Fransen van de Putte de bewilliging wordt verleend tot de oprigting eener maatschappij van verbeterde meekrapbereiding in Zeeland.

— Wij vernemen, dat onze stadgenoot, jhr. mr. D. M. van Dusseldorp de Supperville, reeds lid van het historisch genootschap, gevestigd te Utrecht, dezer dagen benoemd is tot honorair lid van de académie Belge d'histoire et de philologie, te Antwerpen.

— Eergisteren avond, even na tien ure, werd alhier een merkwaardig lichtend luchtverschijnsel waargenomen. Nagenoeg van het oosten naar het westen voortgaande, vertoonde het zich in zijne beweging als eene in horizontale rigting afgeschoten vuurpijl, terwijl de kleur van het licht overeenkwam met die van de heldere volle maan. Men kon duidelijk eene vurige, spitse massa onderscheiden, ter grootte van een duivenei, die eenen langen, lichten streep achter zich voerde en een zacht licht verspreidde. Niet het minste geluid werd waargenomen; van hetgeen men gewoonlijk door verschietende of vallende sterren bedoelt, onderscheidde zich het verschijnsel door deszelfs licht, rigting en during.

— Gisteren avond arriveerde ter reede van Vlissingen het Engelsche schoonerschip Ebenëzer, kapitein J. Arnold, komende van Grimsby, bestemd naar Hansweert, met een aantal werktuigen en materialen, voor de werken in Zuidbeveland.

— Men leest in de Goesche Courant:

„Men berigt ons, dat de gevreesde aardappel-ziekte ook in ons eiland meer en meer veld wint, en dat de erwten voor het grootste gedeelte als verloren kunnen beschouwd worden. Vrij algemeen schrijft men dit laatste aan den veelvuldig gevallen regen toe, waardoor zich onder aan den stengel teekenen van verrotting vertoonden, die zich spoedig over de geheele plant verspreidden. De velden hebben daardoor het voorkomen als of die vrucht reeds volkomen rijp en ter inzameling geschikt was.

— In de voorjaars-vergaderingen der commissien van onderwijs in ons vaderland zijn geëxamineerd en toegelaten: 54 onderwijzers tot den tweeden, 89 tot den 3den, 114 tot den vierden rang; 2 akten zijn afgegeven tot huis-onderwijzer, 65 aan school-onderwijzeressen en 4 aan huis-onderwijzeressen.

— De vorige week overleed te Arnhem, in den ouderdom van ruim 55 jaren, jhr. Karel van der Wyck, ridder der militaire Willems-orde en van den Nederlandschen Leeuw, gepensioneerd generaal-majoor en adjudant in buitengewone dienst van Z. M. den koning.

— Dezer dagen zijn er onder Nieuw-Beijerland en Piershil aan 36 paarden al het haar van de staarten afgesneden, en te Puttershoek aan 9, en daaronder aan zeer fraaije, die nu voor 3 à 4 jaren geen koopmanswaar meer zijn. Er schijnt dus een komplot te bestaan, hetwelk de paardenfokkers zeer verontrust en te wenschen is dat spoedig ontdekt worde.

Vergadering van den Gemeenteraad te Middelburg.

Zitting van den 5 julij.

Afwezig de heeren Fak Brouwer en Vis.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De voorzitter berigt ontvangen te hebben twee missives van gedeputeerde Staten, de eerste rakende de aanvrage tot beschikking over het fonds stadskas, de tweede betreffende het brandwezen. Aangenomen voor notificatie.

De voorzitter deelt mede eene missive van de centrale directie van Walcheren, betreffende de aanbesteding der kramwerken van het haven-kanaal, te houden op 15 julij aanstaande, met begeleiding van het bestek der uit te voeren werken. Zij verzoekt dat eene commissie die besteding bijwone. De voorzitter stelt voor dien bepaalden dag der aanbesteding voor alsnog niet vast te stellen, opdat eene te benoemen commissie eerst den tijd hebbe de stukken te onderzoeken.

De heer Snyder verklaart voor zich geene aanmerkingen op het bestek te hebben; het komt er maar op aan hoe dat werk uitgevoerd zal worden; hij acht het ook niet noodig eene commissie van onderzoek te benoemen.

De heer van Uye meent ook dat het werk volgens de voorwaarden kan aangenomen worden.

De voorzitter acht het gepast dat dezelfde heeren, die ten vorigen jare de commissie hebben uitgemaakt, ook nu belast worden met de bijwoning der aanbesteding.

De heer Sifflé geeft in bedenking, of het niet beter wezen zou eene wijziging in het personeel dier commissie te doen plaats hebben, wegens de moeijelijkheden die vroeger aan het nagaan van dergelijk werk schenen verbonden te zijn.

De heer van Sonsbeeck mede van dat gevoelen zijnde, worden tot deze commissie benoemd de heeren Paspoort, van Sonsbeeck en van Uye.

Ter visie zal gelegd worden eene missive van de regenten der godshuizen, behelzende hunne opmerkingen rakende de verbouwing van het gasthuis.

Almede zal ter visie gelegd worden eene missive van den ontvanger der plaatselijke belastingen, geleidende een staat van reclames van ingezetenen, tegen lantaarn-, brandspuit- en klappergelden.

Wordt gunstig gedisponeerd op een request van A. de Landmeter, tot verkrijging van eene grafruimte voor vier kisten op de stedelijke begraafplaats.

Aan de orde is het arresteren der verordening op den werkkring der vaste commissien. Drie vaste commissien zullen worden gecreëerd: 1. eene commissie tot het ontwerpen van verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd; 2. eene commissie van financien; 3. eene commissie van fabricage.

De voorzitter vraagt, of een der heeren algemeene beschouwingen heeft mede te deelen, voor men overgaat tot het bediscussiëren der afzonderlijke artikels.

De heer Sifflé deze vraag wat hem betreft bevestigend beantwoordende, merkt aan dat de werkkring der vaste commissien van fabricage te weinig is bepaald en uiteen gezet in de aan de orde zijnde verordening.

De voorzitter antwoordt, dat de leden immers van hun regt van amendement gebruik kunnen maken.

De heer Snyder vraagt verlof om eenige aanmerking, de fabricage betreffende, mede te deelen, daar men nu juist over de vaste commissie der fabricage bezig is.

De voorzitter ziet hierin geen bezwaar.

De heer Byleveld meent echter, dat op dit oogenblik hier geen gelegenheid mag gegeven worden tot het mededeelen van aanmerkingen op en het uiten van gevoelens omtrent het groote, vroeger ingeleverd rapport over de fabricage, daar dit heden niet aan de orde is gesteld.

De heer Snyder antwoordt, dat hij slechts bij het werkdadige van de fabricage zich bepalen zal.

De heer van Sonsbeeck meent, dat de heer Snyder gelegenheid tot uiting zijner gevoelens hieromtrent heeft, wanneer het groote rapport, nu in handen van burgemeester en wethouders, weder ter sprake zal worden gebragt.

De heer Snyder neemt hierin genoegen.

De heer Verbrugge verzoekt dat de heer Snyder zijn stuk ter visie zal leggen, omdat het van belang zijn kan het later te consulteren.

De heer Snyder vindt dit om redenen minder gepast.

De heer van Uye en de heer Sifflé achten het wenschelijk, dat men de behandeling van dit punt, omtrent de vaste commissien der fabricage, uitstelle tot de beraadslagingen over het groote rapport der fabricage aan de orde zullen zijn; alsdan zal men naauwkeuriger alles kunnen bepalen wat der gecommitteerden werkkring aangaat.

De heer Fokker, lid der commissie tot het onderzoek in hoever eene wijziging enz. der thans bestaande stedelijke fabricage wenschelijk is, het voorgestelde omtrent de vaste commissie verdedigende, zegt: dat men, ja, beknopte maar toch grondregels vindt aangegeven in het aan de orde zijnde stuk, waarnaar gehandeld moet worden. Hij houdt het er voor, dat de raad gerust de in behandeling zijnde punten aannemen kan, zonder dat de instructie later zal behoeven gewijzigd te worden.

De heer Snyder meent, dat men op dit oogenblik wel degelijk de zaak der fabricage in zijn geheelen omvang behandelt, en wenscht nogmaals zijn gevoelen hieromtrent te zeggen.

De heer Byleveld deelt het gevoelen van den heer Fokker, en herhaalt dat alleen discussien over de verordening nu gevoerd mogen worden.

De algemeene beraadslagingen worden gesloten.

De verordening op den werkkring der vaste commissien wordt alsnu artikelsgewijze voorgelezen.

De heer Verbrugge vindt het artikel, hetwelk bepaalt dat de oudste in jaren overal voorzitter is (namelijk als de benoemde voorzitter afwezig is) aangepast, en wenscht voor de woorden „oudste in jaren" aangenomen te zien „oudste in dienstjaren."

De voorzitter zegt, dat in alle collegien, Staten-generaal, provinciale Staten enz., de oudste in jaren altijd voorzit. Hij verzoekt den heer Verbrugge zijn amendement te formuleren. Dit amendement wordt geappuijeerd door de heeren van Sonsbeeck en Salomonson, en bij stemming, met algemeene stemmen, uitgenomen die der voorstellers, verworpen. — Hierna wordt de geheele verordening gearresteerd.

Afschrift zal toegezonden worden aan gedeputeerde Staten.

Worden gekozen in de vaste commissie tot het ontwerpen van verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd, de heeren Paspoort, voorzitter (uit kracht der gemeentewet), Verbrugge, van Eekelen, Rekker, van Sonsbeeck. In de vaste commissie van financien: de heeren Byleveld, voorzitter, Sifflé, Fak Brouwer, van de Graft, Sprenger. In de vaste commissie van fabricage, de heeren Paspoort, voorzitter, van Uye, Vis, Fokker, Salomonson. De noodige publiciteit zal hieraan gegeven worden.

De openbare zitting wordt gesloten.

Vergadering van den Gemeenteraad te Goes.

Zitting van den 5 julij.

Afwezig de heer Kakebeeke. — In deze vergadering is

1. Behandeld de questie nopens het betalen der transport-, verplegings- en vervangings-kosten van bedelaars, die ten gevolge van regterlijk vonnis worden opgezonden. Besloten hieromtrent inlichtingen van den minister van binnenlandsche zaken te vragen.
2. Gearresteerd de rekening der dienstdoende schutterij over 1851.
3. Gearresteerd de rekening van de perceptiekosten der stedelijke middelen over 1851.
4. Voorgelezen de rekening en begrooting der oeconomische spijsuitdeeling, en goedgekeurd den daarin gebragten post van ƒ 600, als gift uit stadskas.
5. Goedgekeurd eenige staten van oninbare posten en restitutie van belastingen.
6. Ter tafel gebragt en voorgelezen het voorstel met memorie van toelichting van de commissie van het finantiewezen, tot hervorming van het gansche stelsel van belasting enz. Besloten vrijheid te geven het voorstel en bijlagen te drukken en voor eene geringe retributie verkrijgbaar te stellen, met uitnoodiging, dat ieder belangstellende aan den raad zijne gevoelens nopens dit plan doe kennen.
7. Benoemd het stembureau voor de verkiezing van een lid van den raad op 4 en 5 augustus. Benoemd zijn de heeren Vervenne en Hochart, tot plaatsvervangend lid de heer Soutendam.
8. Zonder discussie gearresteerd eene verordening tot verdeeling der gemeente in wijken en omtrent het aanleggen en bijhouden der bevolkingsregisters.
9. Behandeld het verzoek van de kolen-, tras-, ajuin- en aardappel-meters, tot verhooging van meetloon. Met algemeene stemmen per mud met 1 cent verhoogd.
10. Overgelegd en medegedeeld het procesverbaal van gedane kasopneming.
11. Overgelegd eenige Staatsbladen.

Daarna is de vergadering gesloten.

Vergadering van de Staten van Zeeland.

Zitting van den 6 julij 1852.

Present, met den voorzitter, 31 leden.

Afwezend zijn de heeren Bomme, van Diggelen, Benteyn, van den Broecke, Henequin, Kakebeeke, jhr. mr. Paspoort van Grijpskerke, mr. Blaaubeen, van den Bosch, de Crane en jhr. de Jonge.

De Heer Vis opent, namens den koning, de somervergadering der Staten, en geeft aan haar kennis dat de staatsraad, commissaris des konings, verhinderd wordt in deze bijeenkomst voor te zitten, zoodat hij denzelven, overeenkomstig art. 35 der provinciale wet, in deze zal vervangen.

Aan de vergadering worden medegeeld de brieven van de heeren Bomme, van Diggelen, Benteyn, van den Broecke, Henequin en Kakebeeke, houdende kennisgeving dat zij, om verschillende redenen, verhinderd zijn de vergadering bij te wonen.

Jhr. mr. van Citters en de heeren mr. Wagtho en Kroef, benoemd als leden der commissie voor het onderzoek der geloofsbrieven, verwijderen zich voor een korten tijd, gedurende welke de vergadering hare werkzaamheden schorst.

Deze commissie daarna weder ter vergadering verschenen zijnde, brengt, bij monde van jhr. van Citters, haar rapport uit, waarbij, uit hoofde de geloofsbrief en verder overgelegde stukken in behoorlijke orde zijn bevonden, wordt geconcludeerd tot de toelating van het nieuw benoemde lid, den heer Callenfels; de vergadering besluit dien overeenkomstig.

Deze heer wordt vervolgens door den griffier binnengeleid, legt de vereischte eeden af en neemt, na door den voorzitter te zijn geluk gewenscht, zitting.

Daarna splitst de vergadering zich in afdeelingen, achtervolgens het reglement van orde.

Tot leden der commissie voor de verzoekschriften worden, met inachtneming van de wettelijke voorschriften, benoemd de heeren mr. Kroef, mr. van Deinse en mr. Vogelvanger.

De griffier leest voor het koninklijk besluit van den 15 december 1851 no. 7, waarbij de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1853 wordt goedgekeurd, benevens de daartoe betrekkelijke missive van zijne exc. den minister van binnenlandsche zaken, van den 19 derzelfde maand, no. 164, 2de afd., waarin wordt te kennen gegeven dat, wanneer die begrooting, niettegenstaande dat daarop de bezoldiging van eenen provincialen inspecteur van den waterstaat is uitgetrokken, zoo als zij ligt, is goedgekeurd, zulks alleen is geschied ten einde den geregelden gang van de dienst niet te stremmen en eene buitengewone vergadering der provinciale Staten te mijden; terwijl ook over den uitgetrokken post voor die jaarwedde niet zal mogen worden beschikt, tenzij het besluit der Staten, ter regeling van die bezoldiging, 's konings goedkeuring erlangde, waartoe de minister geene vrijheid zou vinden te adviseren.

Het jaarverslag wegens den toestand der provincie wordt rondgedeeld, bij gelegenheid waarvan de heer Verhagen voorstelt om eene commissie te benoemen tot onderzoek van dat verslag; hij vindt ondersteuning bij den heer Hammacher; na eenige tegenspraak van den

voorzitter en de heeren Uyttenhooven en mr. van Deinse, verklaart de heer Verhagen van zijn voorstel af te zien, maar verlangt, dat het verslag voortaan minstens 14 dagen voor de opening der vergadering aan de leden worde toegezonden. Nadat eenige leden het woord hebben gevoerd (onder welke de heer mr. van Deinse op art. 162 der provinciale wet wijst), heeft de zaak geen verder gevolg.

Aan de orde worden gesteld:

a) De verantwoording van gedeputeerde Staten, wegens de provinciale inkomsten en uitgaven over 1850;
b) Het ontwerp van de begrooting der kosten voor het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijks-bestuur is, over 1852, met een voorstel betrekkelijk de jaarwedde van de ambtenaren ter provinciale griffie; en
c) Het ontwerp van de begrooting der enkel-provinciale inkomsten en uitgaven over 1853, met een voorstel van gedeputeerde Staten, betrekkelijk de ten behoeve der provincie te heffen opcenten.

De volgende adressen worden gesteld in handen der commissie voor de verzoekschriften, als van:

a) den opziger bij de provinciale werken, M. J. Schram, om verhooging zijner jaarwedde;
b) J. M. Caelen, weduwe J. van Hertum, om weder met eene gratificatie te worden begunstigd;
c) A. J. Brevet, civiel ingenieur, om bij de benoeming van een' provincialen ingenieur in aanmerking te komen;
d) 38 ingelanden van Schouwen, tot wijziging van het polder-reglement.
e) eenige ingezetenen van het middelste gedeelte van Schouwen, om, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, ten koste der provincie een haventje te stichten aan den zoogenaamden Schelphoek;
f) den gemeenteraad van Hontenisse, om, gedeeltelijk ten koste der provincie, de haven van Walsoorden te verbeteren, met een anti-detaal adres van eenige ingezetenen dier gemeente;
g) D. Dronkers, om eene subsidie uit de provinciale fondsen, ten behoeve eener daar te stellen stoomboot-dienst tusschen Middelburg en Bergen-op-Zoom en tusschen gelegene plaatsen;
h) M. de Schinkel, terugkomende op zijn ten voorgaanden jare gedaan verzoek, om met eene gratificatie te worden begunstigd, en
i) den gemeenteraad van Vlissingen, om eene subsidie uit de provinciale fondsen, tot daarstelling eener nieuwe spuisluis.

De heer Fransen van de Putte zegt, uit het voorstel van gedeputeerde Staten, aangaande het sub *d* vermelde adres te hebben bespeurd, dat de zaak, betrekkelijk de in de polder-reglementen te brengen wijzigingen, nog niet zal kunnen worden afgedaan; hij verlangt, dat eene commissie worde benoemd, om, zoodra gedeputeerde Staten met hunne voordragt in gereedheid zijn, zich, ook na afloop der vergadering, daarmede bezig te houden. Hij vindt hierin tegenspraak bij den voorzitter, die van gevoelen is, dat de toegezegde wet op den waterstaat behoort te worden afgewacht. De heer mr. Kroef merkt aan, dat het voorstel van den heer Fransen van de Putte, volgens het reglement van orde, thans niet kan worden in overweging genomen; aan hetzelve wordt geen verder gevolg gegeven.

Worden voorgelezen de voorstellen van gedeputeerde Staten:

a) Ter voorziening in de betaalbaarstelling van het aandeel der provincie, in de verevende uitgaven voor kwade posten op de personele belasting.
b) Tot wijziging van de verleende magtiging tot af- en overschrijving op sommige artikelen der provinciale begrooting, dienst 1851.
c) Tot wijziging van het reglement van orde voor de vergadering der Staten.
d) Betrekkelijk eene verhooging van de tarieven der tolgelden, geheven wordende op de bij de provincie in onderhoud zijnde wegen.
e) Tot het verleenen van magtiging tot teruggave van tolgelden, betaald voor voertuigen met grind beladen.
f) Betrekkelijk de bijdragen, door de gemeente in Noordbeveland verschuldigd geweest voor de verbetering der communicatie tusschen dat eiland en Zuid-beveland, en zulks naar aanleiding van een aan de Staten gerigt adres van burgemeester en wethouders van Colijnsplaat, en van een besluit van den gemeenteraad van Cats.
g) Omtrent de verbetering der middelen van communicatie in dit gewest;
h) Aangaande de provinciale school tot aankweeking van heelmeesters en vroedvrouwen.
i) Omtrent de bezwaren, door Zijne Excellentie den minister van binnenlandsche zaken geopperd, tegen het vroeger gearresteerd reglement, op het gebruik der provinciale steigers;
k) omtrent eene te verleenen subsidie voor een suatie-kanaal in het 4de district; en
l) tot intrekking van het reglement op de inrigting en de dienst der veldwachters in deze provincie;

al deze voorstellen worden naar de afdeelingen gezonden, ter uitzondering van dat onder *f* vermeld, hetwelk wordt gesteld in handen der commissie voor de verzoekschriften.

De heer Kroef geeft te kennen, dat de commissie voor het ontwerpen der instructie voor gedeputeerden met haar werk in gereedheid is.

De heer Verhagen vraagt het woord, en rigt, op grond van art. 24 van het reglement van orde, het verzoek tot de vergadering, om aan het collegie van gedeputeerde Staten eenige inlichtingen te mogen vragen over de wijze van restitutie dier provinciale opcenten, welke door vele ingezetenen zijn betaald geworden, na de opheffing dier belasting in de zomerzitting van 1851, en waarvan melding gemaakt wordt op bl. 12 van het zoo even uitgereikt verslag.

De vergadering dit verlof gegeven hebbende, herinnert hij aan het genomen besluit dezer vergadering, van 12 julij 1851, waarbij het reglement op de heffing van opcenten op het geslagt, den wijn en het binnenlandsch gedisteleerd, ten behoeve der gemeenten, is ingetrokken, en hoe die intrekking allerwege is afgekondigd, terwijl van de zijde der ambtenaren, met die inning belast, desniettegenstaande werd voortgegaan die belasting te blijven heffen;

Hoe ten aanzien van hen, die de betaling weigerden, geene vervolging kon plaats hebben, en hoe anderen, door de rijks-ontvangers tot die betaling aangezocht of gedrongen, zich daaraan hebben onderworpen, onder stellige toezegging dat hen alles zoude worden gerestitueerd;

Dat, hoezeer hem geen enkel voorbeeld bekend was, waarbij een op goede gronden steunend verzoek om restitutie was geweigerd geworden, het voor hem echter raadselachtig was, waarom de belanghebbenden, om in dezen hunne onwettig geëischte en gedane betalingen terug te ontvangen, zich de kosten moeten getroosten van een request met den aankleve van dien;

Dat hij eerst gemeend heeft, dat gedeputeerde Staten onbekend waren én met de personen die er aanspraak op hadden, én met het bedrag dat gerestitueërd moest worden; maar dat hem na onderzoek gebleken was, dat heeren gedeputeerde Staten in het bezit waren van eenen volledigen staat van alle personen en van alle sommen welke in de termen dier restitutie vallen. Redenen waarom hij tot heeren gedeputeerde Staten de bepaalde vraag rigt:

„ Waarom die restitutie aan belanghebbenden niet geschiedt zonder dat zij zich deswegens de kosten van een request met den aankleve van dien behoeven te getroosten?"

De voorzitter geeft te kennen dat hij het collegie van gedeputeerde Staten daarop zal hooren, en in de eerstvolgende vergadering het antwoord zal worden gegeven.

Hierop wordt, na eenige woordenwisseling, de eerstvolgende vergadering bepaald op donderdag den 8 dezer, des voormiddags ten 11 ure.

Kerknieuws. Ds A. A. J. Warnsinck, te 's Heer-Abts- en Sinoutskerke (klass. Goes) heeft voor de beroeping naar de gemeente van Wemeldingen, bedankt.

Buitenlandsche Tijdingen.

Duitschland. — *Weenen 2 julij.* Gisteren zijn de ministers van oorlog en financien per stoomboot naar Pesth vertrokken.

— De keizer heeft voor rekening zijner privé beurs, in de centrale compagnie voor vlas- en hennep-kultuur in Oostenrijk, 40 aandeelen genomen, ten bedrage van 20,000 fl., en aartshertog Albrecht heeft voor 5000 fl. ingeschreven.

Berlijn 4 julij. Prins en prinses Frederik der Nederlanden zijn van Stockholm alhier gearriveerd.

— Twee Zweedsche hoofd-officieren der marine zijn tot de Pruissische zeedienst overgegaan.

— Er is sprake van groote veranderingen in ons corps diplomatique.

— De koningin wordt heden hier verwacht.

De oudste Berlijnsche kooplieden hebben zich met algemeene stemmen voor de opheffing der inkomende regten op ruw ijzer verklaard. Ook wenscht men algemeen, en niet zonder uitzigt op vervulling, die van het inkomend regt op op gefabriceerd ijzer.

Frankrijk. — *Parijs 4 julij.* De Moniteur van heden ochtend behelst eene nota, waarin Lodewyk Napoleon ter kennisse brengt van de steden, die hij op zijne aanstaande reis denkt te bezoeken, dat hij van de banketten, welke men hem wil aanbieden, geen gebruik zal maken.

Het officiële blad behelst bovendien eene andere nota, betrekkelijk de arrestatiën, die in de rue de la Reine-Blanche hebben plaats gehad. Twee en dertig personen zijn aan de regterlijke magt overgeleverd. Zij zijn alleen beschuldigd van het heimelijk fabriceren van vuurwapenen. De Moniteur voegt er bij, dat men, naar de inlichtingen, welke ten deze ingewonnen zijn, te oordeelen, aan de zaak niet zoo veel gewigt moet hechten, als dit wel door eenige dagbladen gedaan is.

Heden is hier de uitslag bekend geworden van het proces, dat te Bédarieux gevoerd werd tegen 29 personen, ernstig betrokken bij den opstand van 2 december. De uitspraak van den krijgsraad is zeer streng geweest; 17 personen zijn ter dood veroordeeld, waaronder 6 bij verstek, de doodstraf uit te voeren op het marktplein van Bédarieux; 10 beschuldigden zijn veroordeeld tot levenslangen of tijdelijken dwangarbeid of tot ligtere straffen, slechts 2 personen werden vrijgesproken.

— Naar men verneemt, zal het gouvernement, ter nagedachtenis van den heer Récamier, eene marmeren buste laten vervaardigen, welke in de groote zaal der akademie voor geneeskundigen zal geplaatst worden.

— De minister van justitie heeft aan al de procureurs-generaal eene circulaire gezonden, waarin hun gelast wordt om op de strengste wijze de uitvoering der wet op de dagbladen te handhaven.

— Bij besluit van den president der republiek is de brigade-generaal Boulé tot groot-officier van het legioen van eer benoemd.

— Naar men zegt zal zich de door den gemeenteraad alhier benoemde commissie met een grootsch plan, betrekkelijk de uitbreiding der hoofdstraten dezer hoofdstad, bezig houden. Onder de straten, welke verbouwd en verbreed zullen worden, noemt men de Saint-Jaques, de Cité, de Saint-Martin, die, vereenigd zijnde, alsdan deze hoofdstad in eene regte rigting van het zuiden naar het noorden zullen doorsnijden. De straat zal 22 meters breed worden.

— De maire van Nortron heeft een besluit genomen, houdende, dat ieder, die in de gemeente in staat van dronkenschap gevonden zal worden, de herbergiers, logement-, koffijhuis- en kroeghouders en slijters van sterke dranken, bij wie dronken personen aangetroffen worden, strengelijk zullen worden gestraft, en de huizen van de laatstgemelden gesloten zullen worden.

De heer Thiers, die zich dezer dagen te Vevay in het Zwitsersche Waadtland ophield, heeft aanzegging erlangd om die plaats te verlaten en meer naar het midden van het bondgenootschap te vertrekken. Zoo wordt thans op dien staatsman de vreemdelings-wet toegepast, die men vroeger niet dan op dringende vertoogen der Fransche regering tegen Fransche socialistische oproermakers van kracht deed zijn. Eene telegrafische depèche uit Frankfort meldt, dat de heer Thiers Zwitserland reeds verliet.

— Hoogst waarschijnlijk zal de uitreiking der adelaars aan de nationale gardes van Frankrijk den 15 augustus aanstaande plaats grijpen; reeds zijn onder de nationale gardes alhier inschrijvingen geopend, om, in navolging van het leger, na die uitreiking den president der republiek een feest te bereiden.

— 5 *Julij.* — Men spreekt bijna in het geheel niet meer over den ontdekten aanslag.

De dagbladen worden steeds met groote strengheid behandeld. De Corsaire, de Galignani's Messenger, benevens een Duitsch blad, zijn geschorst.

Men spreekt van nieuwe benoemingen in het personeel der diplomatie, benevens van verandering in de inrigting van den staatsraad.

Beursberigt. — 3 pct. 71.45; $4\frac{1}{2}$ pct. 102.65 fr.

België. — *Brussel 4 julij.* De graaf van Zuylen van Nyevelt, die sedert ruim 6 jaren de betrekking vervult van secretaris der Nederl. legatie en tijdelijk van zaakgelastigde bij ons hof, is benoemd tot kommandeur der Leopolds-orde.

— De generaal Changarnier is naar Duitschland vertrokken.

— Te Arlon is Mad. Dieselkrein van drie dochters en een zoon bevallen. De moeder en 4 kinderen zijn welvarende.

— Omtrent den oogst kan men melden, dat het koolzaad een goeden gewonen oogst oplevert. De rogge staat zeer zwaar, de tarwe bloeit en staat veelbelovend; de paardeboonen staan zeer fraai. De voedersoorten beloven eene goede opbrengst.

Advertentien.

Getrouwd:

P. L. DE MUNCK
EN
A. DE JAGER.

VLISSINGEN,
den 7 Julij 1852.

Heden beviel van eene ***Dochter***, M. P. VAN DEINSE, geliefde Echtgenoot van
M. VOLKRYK LIEBERT.

MIDDELBURG,
den 3 Julij 1852.

Eenige kennisgeving.

Bevallen van een' ***Zoon***. Vrouwe G. M. W. PISTORIUS, BERKHOFF.

MIDDELBURG, den 6 Julij 1852.

Voor de vele ontvangen bewijzen van deelneming bij het treurig afsterven, op den 30 Mei jl., van onzen geliefden Zoon HENDRIK ANTHONY, betuigen wij bij deze aan alle Vrienden en Bekenden onzen welmeenenden dank.

MIDDELBURG,
den 6 Julij 1852,

G. B. VAN VARIK.
A. J. VAN VARIK,
geb. MAGIELSE.

De bekende en onbekende Schuldeischers in de, onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde, Nalatenschappen van den Heer P. A. DE LIGNY en Mejufvr. C. J. MAINE, gewoond hebbende en overleden te Vlissingen, worden opgeroepen, ten einde inzage te nemen der **Rekening** en **Verantwoording** wegens het gehouden Beheer in denzelven Boedel, ten Kantore van den Notaris THEVAN DE PIETERSE, te *Vlissingen*, op Maandag den 12 Julij 1852, des morgens ten 10 ure, om daarna, zoo er geen verzet plaats heeft, over te gaan tot voldoening der Schuldvorderingen, voor zoo ver het bedrag der Nalatenschap zal toereikende zijn.

De ondergeteekende heeft een **WINKEL** geopend in de 's Gravenstraat, wijk I, no. 281, bestaande in Gemaakte Kleedingstukken, Gekleede en Ongekleede Poppen, Garen en Lint, Saaijet, Zakdoeken en meer; verzoekt de gunst harer Stad- en Landgenooten, belooft tevens eene civile en prompte bediening.

MIDDELBURG,
den 7 Julij 1852.
E. P. VENEMA, geb. HONDIUS.

Dewijl zij haar Vak als **Wollen- en Linnennaaister** blijft voortzetten, zoo kan zij zeer geschikt nog eenige Meisjes plaatsen, om dezelve in die Vakken op te leiden.

Openbare Verkooping op het Dorp Oostsouburg, Gemeente van Oost- en Westsouburg,

Op Dingsdag den 20 Julij 1852, des namiddags ten vier ure, in de Herberg *de Zwaan*, aan den Steenen Rijweg van Middelburg naar Vlissingen, bewoond bij de Weduwe VAN VLAANDEREN, van

Een **HUIS en ERF**, staande en gelegen op het Dorp Oostsouburg, gemerkt no. 9, Kadastraal bekend sectie A, no. 277 en 278, ter grootte van 1 Roede, 70 Ellen. — Dit Huis, voormaals bestaande in twee Huizen, is ten jare 1845 geheel nieuw gebouwd; — En van

Een **HUIS en ERF**, met **SCHUUR** en **MOESTUIN**, staande en gelegen op hetzelfde Dorp Oostsouburg, gemerkt no. 12, Kadastraal bekend sectie A, no. 279, Huis ter grootte van 1 Roede, 26 Ellen, en no. 280, Moesland ter grootte van 18 Roeden, 10 Ellen, te zamen 19 Roeden, 36 Ellen.

Eerstgemeld Perceel is dadelijk te aanvaarden, en laatstgemeld Perceel met 3 Mei 1853, tot welken tijd het is verhuurd aan DAVID LABRUYERE, voor ƒ 120 in het jaar.

Op Woensdag den 21 Julij 1852, des voormiddags ten tien ure, ten Sterfhuize van de Wed. DE WAGTER, gemerkt no. 9, van

Eenen netten en welgeconditioneerden **INBOEDEL**, bestaande in Tafels, Stoelen, Spiegels, Schilderijen, Bedden, Dekens, Lakens en verder Huishoudelijk Linnen, eene Hangklok, Porcelein, Glas- en Aardewerk, Koper-, Tin-, IJzer- en Houtwerk, gemaakt Huishoudelijk Zilver en wat meer zal worden geveild. Daags vóór de Verkooping voor een ieder te zien. — Alles behoorende tot de Nalatenschap van genoemde Weduwe DE WAGTER.

De Griffier VAN LEEUWEN zal, op Dingsdag den 13 Julij 1852, des morgens 10 ure, en volgende dagen, aan het Venduhuis van M. H. DE BEER, in de Palingstraat te ***Vlissingen***, presenteren te verkoopen eene partij **MEUBELEN, Huisraad, Manufacturen, Winkelgoederen, Planken** en wat verder zal worden bijgebragt, waartoe dagelijks gelegenheid bestaat. Alles daags te voren te bezigtigen. — Korting voor bijgebragte goederen 12 pCt.

De Notaris I. C. O. BENTEYN zal, op Vrijdag den 9 Julij 1852, des namiddags ten één ure, te ***Breskens***, voor het Woonhuis van wijlen ELIAZAR LANSBERG, in het openbaar verkoopen: vier **Paarden**, eene **Vigilante**, een **Dissel-Chais**, een **Tilbury**, eene **Kar** op Veren; eenige **Huismeubelen** en wat meer zal worden geveild.

Aan de belanghebbenden wordt kennis gegeven, dat de Verkooping van den **WINDKOORNMOLEN** cum annexis te **Zaamslag** is uitgesteld, tot Woensdag den 28 Julij 1852, ter zelver plaats en uur als vroeger gemeld.

Men vraagt een Burger Heer of Jufvrouw, **KOST** en **INWONING** verlangende, met vrije Kamer met Stookplaats, in het beste gedeelte der Stad, tegen een matig Kostgeld. Adres bij de Uitgevers dezer Courant.

BESSENSAP à 20 Cts. de Flesch;
bestellingen voor de volgende nog te maken Sappen worden aangenomen tot den 24 dezer. Rood Bessensap 20 cts.; Wit dito 20 cts.; Zwart dito 32 cts., Frambozensap 70 cts. en Kruiden-Azijn 60 cts. de Flesch; Frambozen-Azijn 60 cts. de halve Flesch, bij den Apothecar VAN DE KAMER.

Een gepensioneerd Militair zag zich gaarne geplaatst als **Schrijver** op een Kantoor of als **Winkelbediende.** — Adres, onder de lett. W. D. K., bij de Uitgevers dezer Courant.

Door toeval terstond eene **WERKMEID** benoodigd. — Adres bij den Boekverkooper HENDRIKSE.

Bij den Drukker van het Gewestelijk Bestuur van Zeeland, U. F. AUER, te Middelburg, zijn, ter voldoening aan de Artt. 119 en 162 der Provinciale Wet, *algemeen verkrijgbaar* gesteld, tegen voldoening der Drukkosten:

De ***REKENING*** *wegens de enkel Provinciale en Huishoudelijke Inkomsten en Uitgaven over de dienst* 1850; en
Het ***VERSLAG*** *van Gedeputeerde Staten aan de Staten der Provincie, over het jaar* 1851.

Is uitgekomen bij den Boekdrukker A. J. DE WILDE: **Bij Rammekens, 27 Mei en 4 Junij 1572.** Door N. BAL SNYDERS. Voorgelezen in het Middelburgsche Departement Tot Nut van 't Algemeen. Prijs 25 cents.

De Graveur T. W. DEN DOOP

berigt door deze, dat hij van af heden zijne **prijzen** voor Stempels, Wapen-cachetten en alle andere soorten van Werken (dit Kunstvak betreffende) **25 pCt.** lager heeft gesteld; tevens de verzekering gevende, even als vroeger, van eene nette en juiste uitvoering; zich minzaam aanbevelende.

NB. Inscriptien en Naamcijfers, à 5 cts. per letter, Cachetten à 15 cts., Koperen Adresplaten voor Huisdeuren, à ƒ 5,50.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS

g) Voor onvoorziene uitgaven, onder goedkeuring van gedeputeerde Staten . . . . . *f* 28,418,00
h) Voor renten van gemeente-schulden en afloopende betalingen 74,135,13

De toestand der geldmiddelen van de gemeenten is over het algemeen niet verbeterd. De opheffing, in den loop des vorigen jaars, der opcenten of belasting op het geslagt enz., heeft voor de 109 daarbij betrokkene gemeenten nadeelig gewerkt. Een beduidend te kort is daarvan het gevolg geweest; hierin is door geldleeningen, verkoop van kapitalen of uitstel van betalingen en schulddelgingen voorzien moeten worden.

In 109 gemeenten zijn hoofdelijke omslagen, ten gezamenlijke bedrage van *f* 128,437,75, moeten worden geheven.

In 4 gemeenten hebben geldleeningen, ter bestrijding van buitengewone behoeften, plaats gehad, en wel ten bedrage van *f* 10,150.

In het beheer der geldelijke gemeente-aangelegenheden wordt, over het algemeen, orde en naauwgezetheid opgemerkt.

In de ten gevolge der zoo even vermelde opheffing der opcenten of belasting op het geslagt enz., ontstane vermindering, is door sommige gemeenten nog niet, en door anderen slechts sedert kort voorzien. Om deze reden zijn de begrootingen van 1852 van een groot getal gemeenten nog niet kunnen worden goedgekeurd. Van eene gemeente is de begrooting bij gedeputeerde Staten nog niet ingekomen.

Voor zooveel bekend is, is alleen door ééne gemeente wier begrooting niet is kunnen worden goedgekeurd, achtervolgens art. 209 der gemeentewet, dienaangaande voorziening bij den koning gevraagd.

De gemeente-rekeningen van 1850 zijn allen vastgesteld, ter uitzondering van die van eene gemeente, waaromtrent nadere inlichtingen zijn gevraagd, en die van eene andere, welke bij gedeputeerde Staten nog niet is ontvangen.

4. Medische Politie.

De provincie is, in het voorgaande jaar, van buitengewone heerschende en kwaadaardige ziekten verschoond gebleven.

De kinderziekte, meestal van geen boosaardig karakter, heeft zich in 82 gemeenten vertoond. Te Hulst, Hontenisse en Bruinisse bedroeg het getal der aangetasten 215, 136 en 106, in de overige 29 gemeenten niet meer dan 459 zamen. Van het geheele getal, 916, zijn er 79 overleden.

Onder de aangetasten waren 311 gevaccineerden en 545 niet-gevaccineerden, van 60 was het niet bekend tot welke dezer beide cathegorien zij behoorden. Onder de overledenen bevonden zich 21 gevaccineerden.

Aan onvermoeide pogingen om het kwaad te stuiten heeft het wederom niet ontbroken.

De vooroordeelen die, bij velen, nog tegen de koepokinenting bestaan, zijn moeijelijk te bestrijden; de algemeene invoering van dit krachtig voorbehoedmiddel wordt daardoor in niet geringe mate tegengewerkt. Het houden van toezigt op de vaccinatie van kinderen van geälimenteerden enz. is het eenige middel dat met vrucht in deze is aan te wenden.

De gemeente-besturen en de vee-artsen zijn door gedeputeerde Staten aangeschreven, om, wanneer de pokziekte zich onder de runderen mogt voordoen, daarvan onverwijld aan de provinciale geneeskundige commissie kennis te geven, ten einde de geneeskundigen in de gelegenheid te stellen zich van koepokstof te voorzien.

Het getal der gevaccineerden en gerevaccineerden in 114 gemeenten (zijnde de opgaven van twee nog niet ingekomen), heeft 4177 bedragen; aan 2971 personen is die bewerking gratis geschied.

Het personeel der geneeskunst-oefenaren bestond op 31 december 1851 uit:

42 med. doctores,
18 chirurgiæ doctores,
52 heelmeesters,
107 plattelands-heelmeesters,
4 gepensioneerde officieren van gezondheid,
20 artis obstetriciæ doctores,
116 vroedmeesters,
33 vroedvrouwen,
58 apothekers,
2 droogisten,
1 tandmeester, en
11 gebrevetteerde veeartsen,

te zamen: 459.

In dit gewest bestaan slechts drie zoogenaamde gast- of ziekenhuizen, te Aardenburg, Middelburg en Sluis; ook worden in de te Goes, Veere en Vlissingen bestaande gestichten zieken ter verpleging opgenomen; de toestand van al deze gestichten is gunstig, behalve van dat te Goes, dat eenige uitbreiding vordert, waarin waarschijnlijk nog in den loop van dit jaar zal kunnen worden voorzien; ook de geneeskundige behandeling en verzorging schijnt bevredigend; 293 personen zijn, gedurende 1851, in die gestichten opgenomen, 218 zijn daarvan hersteld en 45 overleden.

Gezondheids-toestand van het vee.

Bij de paarden van verschillende stallen heeft zich de lenden-typhus voorgedaan, en onder de schapen heeft zich de schurftziekte geopenbaard.

De longziekte onder de runderen heeft zich vertoond in de gemeenten Zoutelande, Meliskerke en St. Jansteen. Het onverwijld in werking brengen der vereischte politie-maatregelen heeft, onder 's Hemels zegen, de verspreiding van de ziekte kunnen stuiten.

Het zieke en verdachte vee te Zoutelande en Meliskerke is, tegen vergoeding uit de provinciale fondsen, afgemaakt. De runderen onder St. Jansteen zijn, na hersteld of daarvoor gehouden te zijn, naar Belgie uitgevoerd.

5. Nationale Militie en Schutterijen.

Nationale Militie.

Het getal der voor de loting van 1852 ingeschrevenen, bedraagt: 1651.

Het gewoon kontingent is geweest 419, het buitengewoon kontingent: 15, te zamen 434.

Ingelijfd zijn: 1 vrijwilliger, 3 zonder loting, 342 lotelingen, 82 nummerverwisselaars en 50 plaatsvervangers, te zamen 428 man; behalve 102 van vroegere ligtingen, wier vrijstelling was vervallen.

Het getal der aan het kontingent ontbrekende bedraagt 6, waarvan 5 wier inlijving niet bij tijds heeft kunnen plaats hebben; terwijl 1 niet is kunnen worden geleverd, wegens ontoereikendheid der 5de klasse van de betrokkene gemeente; 11 voorzieningen in hooger beroep van uitspraken van den militie-raad, zijn bij gedeputeerde Staten ingekomen, 9 zijn ongegrond bevonden en 2 hebben aanleiding tot verbetering van de uitspraak gegeven.

Schutterijen.

De toestand der dienstdoende schutterijen te Goes, Middelburg, Vlissingen en Zierikzee, is zeer voldoende. Voor de wapening, kleeding en wapenoefening wordt behoorlijk gezorgd.

Te Middelburg en Vlissingen zijn de schutters van slaggeweren voorzien; die te Goes en te Zierikzee zullen daarmede eerlang insgelijks gewapend worden.

De toestand der rustende schutterijen is mede bevredigend. Voor de instandhouding van dezelve en het voltallig houden der kaders wordt behoorlijk zorg gedragen.

De sterkte der schutterijen bedraagt:

Dienstdoende schutterij: 735 actief, 573 reserve, te zamen 1308; rustende schutterijen: 2382 actief, 2427 reserve, te zamen 4809, totaal 6117.

De eerste ban bestaat, voor de dienstdoende schutterijen, uit: 10 officieren, 32 onder-officieren, 38 korporaals, 1 tamboer, 1040 schutters (539 actieve en 501 reserve), te zamen 1121; en voor de rustende schutterij, uit: 30 officieren, 19 onder-officieren, 27 korporaals, 5 tamboers en 4017 schutters; 1967 actieve en 1969 reserve), totaal 5138.

Slechts tegen eene der uitspraken van de commissien van onderzoek heeft voorziening in hooger beroep plaats gehad, ten gevolge waarvan de uitspraak is verbeterd.

Van vier vonnissen der schuttersraden is in hooger beroep gekomen; alle zijn door gedeputeerde Staten gehandhaafd.

6. Kerkelijke zaken.

Het getal kerkelijke gemeenten en dat van het getal dienstdoende leeraren en geestelijken, is als volgt:

102 Nederd. Hervormde gemeenten, met 113 predikanten.
1 Waalsche gemeente, met 1 predikant.
1 Engelsche gemeente, met 1 predikant.
4 Evangelisch-Luthersche gemeenten, met 4 predikanten.
2 Doopsgezinde gemeenten, met 3 predikanten.
12 Christelijk afgescheidene gemeenten, met 5 predikant.
32 Roomsch Katholijke gemeenten, met 44 dienstdoende geestelijken, als: 14 pastoors, 17 desservanten en 13 kapellanen, vicarissen of onder-pastoors.
4 Israëlitische gemeenten, voor alsnog ressorterende onder het rabbinaat van Gelderland enz., bij welke de dienst door voorzangers of onderwijzers wordt waargenomen.

De kerkgebouwen en pastorijen bevinden zich voor het meerendeel in goeden staat; het gebrekkige of onvolkomene wordt zooveel mogelijk verbetert, zoo als dit in 1851 op vele plaatsen is gebleken.

De kerkelijke collegien, de geestelijken en bedienaren van de godsdienst, zijn voortgegaan met de behartiging der geestelijke en stoffelijke belangen hunner gemeenten.

Het gedrag en de gezindheid dier geestelijken en bedienaren verdient de loffelijkste vermelding.

Wat hunne bezoldiging aangaat zijn gedeputeerde Staten van meening, dat die der predikanten ten plattenlande verbetering behoeft.

De kerkelijke goederen worden, voor zooveel bekend is, behoorlijk geadministreerd.

Legaten of giften voor godsdienstige doeleinden zijn niet verleend, dan alleen een stuk lands, ter grootte van 5 bunders, 34 roeden en 72 ellen, bij uitersten wil bemaakt aan de Roomsch-Katholijke gemeente te Lamswaarde (Hontenisse.)

De Roomsch-Katholijke bewoners van een gedeelte der gemeente Heille, die tot dusver te Middelburg in België parochiëerden, zijn ten voorgaandenjare, ten gevolge eener beschikking van den betrokken kerkvoogd, daarvan losgemaakt en voorloopig aan de kerkelijke gemeente van Aardenburg toegevoegd.

7. Onderwijs, kunsten en wetenschappen.

Scholen voor lager onderwijs.

Haar getal was op 31 december 1851, 155, als 139 openbare, 1 bijzondere der 1ste en 15 bijzondere der 2de klasse.

De te Vlissingen bestaan hebbende openbare Fransche en Engelsche school is door een instituut van middelbaar en lager onderwijs vervangen. Er hebben geene andere veranderingen ten aanzien der openbare scholen plaats gehad.

De voormelde bijzondere school der 1ste klasse is in 1851 te Middelburg opgerigt door bestuurders van het aldaar gevestigde departement der maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Door eenige ingezetenen van Goes is, in het voorgaande jaar, het voornemen aan den dag gelegd, ter oprigting aldaar eener bijzondere school van de 1ste klasse; onlangs is hen door het betrokken gemeentebestuur daartoe vergunning verleend. De belanghebbenden vinden zich echter bezwaard met de aan die vergunning verbondene voorwaarden, en hebben zich daaromtrent aan de regering gewend. De overwegingen aangaande deze zaak zijn nog aanhangig.

In verband met de oprigting der bijzondere school van de 1st klasse te Middelburg, is de vervulling eener zoodadige school van de 2de klasse, in dezelfde gemeente opengevallen, voorloopig aangehouden; hierdoor is het getal scholen der 2de klasse met 1 verminderd.

Het getal leerlingen bedroeg des daags:

a) Op de 139 openbare scholen, in den zomer, 6067 jongens en 4781 meisjes, te zamen 10848 (zijnde 116 jongens en 22 meisjes, te zamen 138, minder dan in 1850); hiervan werden 3925 gratis of ten koste van armenfondsen onderwezen; des winters: 9323 jongens en 6272 meisjes, zamen 15595 (zijnde 71 jongens en 17 meisjes minder dan in 1850); hieronder waren 5874 die gratis of ten koste van armenfondsen onderwijs genoten; het getal dat op die scholen gedurende 1851, voor korteren of langeren tijd, onderwezen werd, beliep 19635, waarvan 11585 jongens en 8050 meisjes (62 jongens minder, 18 meisjes meer dan in 1850);

b) Op de bijzondere school der 1ste klasse, op het tijdstip harer opening: 53 jongens en 58 meisjes, te zamen 111; des winters 69 jongens en 71 meisjes, te zamen 140;

c) Op de bijzondere scholen der 2de klasse, des zomers: 662 jongens en 448 meisjes, te zamen 1110, waaronder 132 gratis onderwezenen; en des winters 724 jongens en 436 meisjes, te zamen 1160, onder welke 111 gratis onderwezenen; korteren of langeren tijd hebben in 1851 deze scholen bezocht: 898 jongens en 547 meisjes, te zamen 1445 leerlingen, zijnde 158, waaronder 58 jongens minder dan in 1850; zijnde deze vermindering grootelijks toe te schrijven aan de oprigting der voornoemde bijzondere school van de 1ste klasse.

Op de voormelde scholen gingen des avonds:

a) Op de 139 openbare scholen, des zomers, 276 jongens en 120 meisjes, te zamen 396; van deze bezochten 161 jongens en 34 meisjes tevens de dagschool, en des winters 1542 jongens en 409 meisjes, te zamen 1951 leerlingen, van welke 621 jongens en 212 meisjes tevens de dagschool bezochten;

b) Op de bijzondere school der 1ste klasse: 21 jongens en 10 meisjes, die tevens de dagschool bezochten;

c) Op de bijzondere school der 2de klasse: des zomers, 125 jongens en 2 meisjes, te zamen 127, waaronder 92 jongens en 1 meisje tevens de dagschool bezochten, en des winters 127 jongens en 28 meisjes, te zamen 155, onder welke 102 jongens en 23 meisjes die tevens op de dagscholen werden onderwezen.

Getal onderwijzers op de

	Openbare scholen.	Bijzond. scholen. 1e kl.	2e kl.
Schoolhouderessen	5	—	—
Onderwijzeressen	—	—	2
Schoolonderwijzers van den 1sten rang	3	1	—
„ „ „ 2den „	75	—	9
„ „ „ 3den „	50	—	—
„ „ „ 4den „	4	—	2
„ zonder rang . . .	3	—	1
Secondantes	6	—	2
Ondermeesters van den 2den rang . .	31	1	1
„ „ „ 3den „	48	—	8
„ „ „ 4den „	22	1	4
Kweekelingen zonder rang	30	—	—
Te zamen	272	3	29

Het onderwijs op de openbare scholen neemt voortgaande in deugdelijkheid toe, en wordt daarbij met vrucht alles aangewend, wat strekken kan, om de leerlingen tot nuttige, deugdzame en godsdienstige leden der maatschappij te maken.

Van het onderwijs op de bijzondere school der 1ste klasse wordt gezegd, dat het op eenen ordelijken voet is ingerigt en de beste vruchten doet verwachten.

Van het onderwijs op de bijzondere scholen der 2de klasse wordt loffelijke melding gemaakt, ofschoon vele hoofd-onderwijzers slechts op een sober bestaan kunnen rekenen.

De gunstige toestand van het onderwijs wordt toegeschreven aan de belangstellende zorg van hen, wie met het toezigt daarover zijn belast; en vooral aan de districts-schoolopzieners, maar ook, en in geene geringe mate, aan het personeel der onderwijzers zelve, omtrent welks bekwaamheid, gedrag en ijver, bij voortduring de meest gunstige berigten inkomen.

Slechts één openbaar onderwijzer, die wegens pligtverzuim en wangedrag uit zijne betrekking is ontslagen, maakte daarop eene treurige uitzondering.

De toestand der school-lokalen, school-meubelen en onderwijzers-woningen is bevredigend.

Te Vlissingen is een school-lokaal ingerigt voor het nieuw instituut hiervoren gemeld; te Oosterland en te Kruiningen zijn school-lokalen voltooid, en de school-lokalen te Dreischor en te Scherpenisse zijn vergroot.

Voor deze werken werden verleend: door het rijk, aan Kruiningen eene subsidie van *f* 1000 en door de provincie eene subsidie van *f* 1300, en een renteloos voorschot van *f* 500, en door de gemeenten, als Vlissingen *f* 4150, Oosterland, behalve het reeds vroeger uitgegevene, *f* 95,80, door Kruiningen *f* 1000, door Dreischor *f* 465, en door Scherpenisse *f* 83,62.

Aan Brouwershaven werd nog voor eenige meerdere werken, voor den ten voorgaanden jare vermelden bouw van een nieuw school-lokaal, verleend: door de provincie, eene nadere subsidie van *f* 390 en een renteloos voorschot van *f* 200, de gemeente kreeg nog tot haar lasten *f* 360,41.

Aan de openbare school te Sint Anna ter Muiden is door de provincie eene letterkas, en aan de bijzondere school te Sluiskil (Neuzen) een stel maten en gewigten ten geschenke gegeven.

Van den zoo lang vertraagden bouw der nieuwe school te Bruinisse wordt gemeld, dat de aanbesteding thans heeft plaats gehad; de bouw is voor *f* 3900 aangenomen; het vroeger toegezegde provinciaal subsidie en renteloos voorschot is geregeld op *f* 1200 en *f* 500.

Scholen van bijzonderen aard en strekking.

Tot deze behooren: 4 wel ingerigte bewaarscholen, met 583 leerlingen (305 jongens en 278 meisjes); 27 matressenscholen, met 677 leerlingen (222 jongens en 455 meisjes); 8 herhaling-scholen, met 502 leerlingen (272 mannelijke en 230 vrouwelijke; 8 zondags-scholen, met 393 leerlingen (203 mannelijke en 190 vrouwelijke); 6 volks-zangscholen, met 351 leerlingen (164 jongens en 187 meisjes; 3 gymnastiescholen; 1 industrie-school, en de school ter aankweeking van heelmeesters en vroedvrouwen te Middelburg, met 38 leerlingen; het aldaar gegeven wordende onderwijs wordt met lof vermeld en gezegd voortdurend goede vruchten te leveren. — Van de gymnastie- en industrie-scholen kan nader worden gewaagd.

Provinciale commissie van onderwijs.

In haar personeel is geene verandering gekomen.

In hare laatstgehouden zomer- najaars- en voorjaars-vergaderingen zijn geëxamineerd 56 personen, namelijk 47 personen als school-onderwijzers, van welke reeds 21 eene acte van lagen rang bezaten, 9 als schoolhouderessen, aan 4 van welke reeds acte voor eenige taal was afgegeven.

Acte van toelating werden daarbij afgegeven,

Als school-onderwijzers:
aan 1 in de Hoogduitsche taal,
„ 1 „ „ Fransche „
„ 1 voor den 4den rang in de Fransche taal,
„ 10 „ „ 2den „
„ 7 „ „ 3den „
„ 22 „ „ 4den „

Als schoolhouderessen:
aan 1 in de Engelsche taal,
„ 1 „ „ Fransche „
„ 2 „ „ Engelsche en Hoogduitsche talen,
„ 3 „ „ Nederduitsche en Fransche talen,
„ 2 „ „ Nederduitsche, Fransche en Hoogd. talen.

Vijf aspirant-onderwijzers zijn wegens onervarenheid afgewezen of bij hunnen lageren rang gelaten.

School-onderwijzers gezelschappen.

Hiervan bestaan er in Zeeland 19, met 211 leden, als 122 hoofd-onderwijzers, 72 rang hebbende ondermeesters, 5 ondermeesters zonder rang en 12 honoraire leden.

(*Wordt vervolgd.*)

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS, UITGEVERS DER MIDDELBURGSCHE COURANT.

EXTRACT

UIT HET

Verslag door Heeren Gedeputeerde Staten van Zeeland;

achtervolgens Art. 162 der Provinciale Wet,

IN DE ZOMER-VERGADERING VAN 1852 DER PROVINCIALE STATEN VAN DAT GEWEST UITGEBRAGT.

1. Bevolking.

De *wettige* bevolking der provincie bestond, op 31 december 1851, uit 77,961 mannelijke en 82,188 vrouwelijke, te zamen 160,149 inwoners.

Het cijfer der *feitelijke* bevolking op dat tijdstip, is: 163,030 (als 80,215 mannelijke en 82,815 vrouwelijke) waaronder 1683 krijgslieden, 654 zeelieden en 131 gevangenen.

Het getal der onder de wettige bevolking begrepen, buiten de provincie verpleegd wordende krankzinnigen, bedroeg 31.

Loop der bevolking in 1851.

Geboorten.

	mannel.	vrouwel.
Getal geboorten: wettige	3207	3090
onechte	186	164
te zamen 6647, behalve de levenloos aangegeven, ten getale van 398, als:		
wettige	209	150
onechte	19	20

Getal tweelingen:	
levend geboren: wettige	144
onechte	8
levenloos aangegeven: wettige	22
onechte	6
Getal drielingen:	
levend geboren: wettige	12
onechte	nihil.

Sterften.

	mannel.	vrouwel.
Getal sterften: ongehuwden	1605	1391
gehuwden	495	461
weduwenaars en weduwen	160	288

te zamen 4400. Hier onder zijn begrepen 115 personen buiten hunne woonplaatsen overleden.

Het getal sterften, in de registers van den burgerlijken stand, krachtens art. 50, 2de zinsnede, van het burgerlijk wetboek, ingeschreven bedraagt 101.

De sterften volgens den ouderdom der overledenen waren:

beneden het jaar	1572	van 59 — 71 jaren	358
van 1 — 10 jaren	833	„ 71 — 75 „	97
„ 10 — 20 „	174	„ 75 — 81 „	130
„ 20 — 30 „	285	„ 81 — 85 „	72
„ 30 — 40 „	327	„ 85 — 89 „	24
„ 40 — 50 „	253	„ 91 — 93 „	3
„ 50 — 59 „	271	onbekend	1

Het getal sterften verdeelt zich over de verschillende maanden, als volgt:

Januarij	374	Julij	334
Februarij	326	Augustus	321
Maart	424	September	390
April	414	October	376
Mei	380	November	381
Junij	327	December	353

Veranderingen van woonplaats.

Het getal der zich in de gemeenten dezer provincie gevestigd hebbende personen, komende, hetzij uit eene andere gemeente van het gewest, hetzij uit een ander gedeelte des rijks, hetzij uit den vreemde, bedraagt 5391; daarentegen hebben 5824 personen hunne gemeente verlaten, en zijn naar eene andere gemeente der provincie, naar een ander gedeelte des rijks of naar den vreemde vertrokken.

Huwelijken, enz.

Het getal huwelijken bedraagt 1449, als:

tusschen jongmans en jonge meisjes	1108
„ „ en weduwen	65
„ weduwenaars en jonge meisjes	194
„ „ en weduwen	82

Het getal echtscheidingen is 5; er hebben geene scheidingen van tafel en bed plaats gehad.

Landverhuizers.

Naar Noord-Amerika of andere overzeesche gewesten zijn vertrokken 108 hoofden van huisgezinnen of vrijgezellen, als: 2 welgestelden, 45 mingegoeden en 361 behoeftigen; met zich nemende 248 vrouwen en kinderen.

Godsdienstige gezindheden.

De bevolking verdeeld volgens de godsdienstige gezindheden geeft de volgende getallen:

Nederduitsch Hervormden	113,992
Franschen of Waalschen	205
Engelschen of Presbyterianen	74
Anglicaansche of Episcopalen	7
Evangelisch-Lutherschen	1,178
Hersteld Lutherschen	2
Doopsgezinden	275
Remonstranten	6
Christelijk Afgescheidenen	2,718
Roomsch Katholijken	40,919
Oud-Roomschen of van de Bisschoppel. Clerezy	1
Nederduitsche Israëliten	649
Portugesche Israëliten	9
Tot geene der voorn. gezindheden behoorende	114
te zamen	160,149

2. Regeling en bestuur van het provinciaal huishouden.

Zamenstelling der provinciale Staten.

Van de 42 leden, waaruit de provinciale Staten zijn zamengesteld, worden in de vier hoofd-districten, in welke de provincie als nog is verdeeld, gekozen:

Middelburg 11 leden, Zierikzee 10 leden, Goes 11 leden, Sluis 10 leden.

Het getal kiezers voor die leden is 4280; als: hoofd-kiesdistricten: Middelburg 1219; idem Zierikzee 1090; idem Goes 1005, en idem Sluis 966.

Alleen in het hoofd-kiesdistrict Middelburg hebben verkiezingen plaats gehad, en wel ter vervulling der opengevallene plaatsen, door het overlijden van den heer mr. du Buisson Becius en het bedanken van jhr. mr. van Reigersberg Versluys en van den heer mr. van der Swalme, de laatste ten gevolge zijner benoeming tot griffier der Staten, ter vervanging van wijlen den heer J. Slegt.

De verkozenen waren de heeren Z. Snijder, mr. A. M. Becius en J. W. Callenfels; de beide eerste wonende te Middelburg en de laatste te Vlissingen.

Bij ieder van deze verkiezingen is eene herstemming noodzakelijk geweest.

Het getal ingeleverde stembriefjes is geweest: bij de eerste verkiezing, eerste stemming: 558 geldige en 18 nietgeldige, en bij de herstemming: 498 geldige en 18 nietgeldige; bij de tweede verkiezing, eerste stemming: 498 geldige en 13 nietgeldige, en bij de herstemming: 514 geldige en 8 nietgeldige, en eindelijk bij de derde verkiezing, eerste stemming: 467 geldige en 16 nietgeldige, en bij de herstemming 544 geldige en 4 nietgeldige briefjes.

Geene bezwaren zijn ter zake dezer verkiezingen ingebragt.

Gedeputeerde Staten.

Tot leden van dit collegie zijn benoemd: de heeren mr. J. C. R. van der Bilt en mr. A. M. Becius, ter vervanging respectievelijk van de heeren mr. du Buisson Becius en mr. van der Swalme, hiervoren vermeld.

De werkzaamheden van dit collegie zijn, door de invoering der gemeentewet, zeer vermeerderd, ofschoon eenige bemoeijingen, die vroeger tot zijnen werkkring behoorden, ten gevolge dier wet zijn weggevallen.

Provinciale ambtenaren.

Deze bestaan uit: 4 opzigters van de provinciale waterstaats-werken en wegen, 2 spui- en sluismeesters, 1 opzigter der provinciale gebouwen, 1 archivarius, 7 provinciale vee-artsen, 4 tolgaarders en 5 ontvangers van havengelden, passagegelden en retributien aan embarcadères. De dienst wordt, over het algemeen, door die ambtenaren naar eisch verrigt.

Provinciale archieven.

De rangschikking of klassificering van het oud archief wordt door den archivarius voortgezet.

Het archief der O. en W. Indische compagnie (kamer Middelburg), dat in de hoofdplaats van het gewest bewaard werd, is ten voorgaanden jare, op last van Zijne Exc. den minister van kolonien, naar Amsterdam overgebragt.

Aan het nieuw archief is toegevoegd, *a.* het archief van de voormalige ridderschap van Zeeland, en *b.* dat van de opgehevene commissie van landbouw.

Oude en nieuwe archieven bevinden zich in voldoenden staat.

Financiën van de provincie.

De kosten voor het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijks-bestuur is, voor 1852 beraamd op ƒ 55,300, zijn bij de wet van 26 december 1851 (Staatsblad no. 194), op de staatsbegrooting gebragt met een bedrag van ƒ 52,150 en alzoo met ƒ 3,150 minder dan beraamd was.

De posten, welke door deze vermindering zijn getroffen, zijn de volgende:

a) Jaarwedde van de ambtenaren ter prov. griffie, met	ƒ 1700
b) Schrijfloonen, met	- 400
c) Vergoeding voor reis- en verblijfkosten van den griffier en de ambtenaren en bedienden ter provinciale griffie, met	- 50
d) Als boven van gedeputeerde Staten, met	- 500
e) Kosten voor licht, met	- 100
f) Idem voor brandstoffen, met	- 100
g) Idem voor druk- en bindwerken, met	- 600
h) Onderhoud van meubelen, met	- 100
	ƒ 3550

Zijnde daaromtrent door den minister te kennen gegeven, dat hij geene vrijheid heeft gevonden, om de voorgedragene verhooging van den post *a* aan Z. M. voor te stellen, dat bij de beraming van den post *d* op twee gewone en ééne buitengewone vergadering van de Staten is gerekend, en dat er geene termen gevonden zijn om de overige posten tot een hooger bedrag uit te trekken.

Voor huur der vergaderkamer voor de provinciale Staten, waarvoor geene gelden waren aangevraagd, is ƒ 400 toegestaan; zijnde zulks noodig geacht in afwachting dat de bouwing van de zaal voor de vergaderingen zal hebben plaats gehad.

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1852 is door den koning goedgekeurd, in ontvangst en uitgaaf respectievelijk op ƒ 81,075,96.

Over den daarin voorkomenden post van ƒ 1400, voor jaarwedde van een provincialen inspecteur van den waterstaat, zal, volgens eene ministeriele mededeeling, niet mogen worden beschikt, ook wanneer tot de benoeming van eenen zoodanigen ambtenaar mogt worden overgegaan, tenzij, ingevolge art. 133 der provinciale wet, 's konings goedkeuring ter regeling zijner bezoldiging wierd verkregen.

De enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1851, zoo als die in de door den koning goedgekeurde begrooting voorkomen, bedragen:

de ontvangsten	ƒ 69,518,34
de uitgaven	- 53,947,82
Overschot	ƒ 15,570,52

Ofschoon laatstgemeld bedrag, door nog te doene betalingen, eenige vermindering zal ondergaan, kan er echter op een vrij aanzienlijk batig slot worden gerekend.

Door deze uitkomst, gevoegd bij het voordeelig slot van 1850, verkeeren de provinciale geldmiddelen voor het tegenwoordige in eenen niet geheel ongunstigen toestand, maar kunnen daaruit, met de gewestelijke inkomsten, de uitgaven behoorlijk worden bestreden.

3. Huishouding der Gemeenten.

Vereeniging en splitsing van Gemeenten.

Deze hebben in 1851 geen plaats gehad.

Zamenstelling van de Gemeenteraden.

Het getal kiezers voor de benoeming van de gemeenteraadsleden bedraagt over de geheele provincie 7638.

De eerste verkiezingen voor de gemeenteraden hebben in al de gemeenten, ter uitzondering van die welke in de termen vallen van art. 293 der gemeentewet, plaats gehad en zijn geregeld afgeloopen. Aan bijna al de burgemeesters en aan vele leden der vorige stedelijke en gemeentebesturen, is de onderscheiding eener nieuwe benoeming ten deel gevallen.

Onder de voornaamste beslissingen, waartoe die verkiezingen bij gedeputeerde Staten hebben aanleiding gegeven, behoort die, waarbij is gehandhaafd de beslissing van den gemeenteraad van Middelburg, bij welke een benoemde niet is toegelaten, als bekleedende de betrekking van commissaris der wisselbank aldaar. Deze uitspraak is door Z. M., op het hooger beroep van den belanghebbende, bevestigd.

In 1850 zijn door den Koning tot burgemeesters benoemd:

van Ritthem, de heer H. Barentse;
„ Waarde, de heer M. Pieper;
„ 's Heerenhoek, de heer L. A. Rijk;
„ 's Heer-Hendrikskinderen, de heer J. J. Vermeule;
„ Zaamslag, de heer J. van Vessem;
„ St. Annaland, de heer A. J. Bierens;
„ Graauw c. a., de heer P. Verhoeven, en
„ Boschkapelle, de heer G. Verstraten;

ter vervanging respectievelijk van de heeren: L. Riemens (wiens benoeming vroeger was ingetrokken), L. Krynse (overleden), B. Karelse (overleden), P. A. Haurewyk (overleden), A. Dees (overleden), N. Polderman (op zijn verzoek eervol ontslagen), J. Truyman (overleden) en P. de Bliek (overleden).

Bij het einde van 1851 waren nog niet vervuld de burgemeesters-plaatsen van Neuzen, Zuidzande, Nieuw- en Sint-Joosland en St. Philipsland; sedert zijn tot burgemeesters der drie laatste gemeenten benoemd, de heeren S. Versluys, A. Bliek en B. A. Kramer.

Vóór de uitvaardiging der gemeentewet zijn door gedeputeerde Staten, krachtens het reglement op het bestuur ten platten lande in Zeeland, de vereischte benoemingen geschied, ter vervulling van opengevallen plaatsen in de raden van eenige gemeenten. Hierbij zijn evenwel geene voordragten van ambachts-geregtigden te pas gekomen. Na de uitvaardiging der gemeentewet zijn, op grond van art. 293 dier wet, door gemeld collegie dergelijke benoemingen gedaan, ter voorziening in de periodieke aftredingen van raadsleden in de geene 25 kiezers tellende gemeenten.

Behalve eenige reglementen op het aanleggen en bijhouden der bevolkings-registers, zijn door onderscheidene gemeenteraden vastgesteld de verordeningen op de afkondiging van plaatselijke verordeningen; de reglementen van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraden; de roosters van aftreding der raadsleden; de instructien voor de secretarissen en ontvangers, alle volgens de voorschriften der gemeentewet.

Nog zijn gearresteerd, door den raad van Oostburg, een reglement op het rijden en laten staan van wagens en paarden; door den raad van Sluis, een reglement op het losloopen van vee; door den raad van Aagtekerke, een reglement op het brandwezen, en door de raden van Aardenburg en Domburg, een reglement voor plaatselijke policie. Door den raad van Zierikzee, en op zijn voorbeeld door de raden van al de gemeenten van Schouwen en Duiveland, ter uitzondering van Brouwershaven, zijn de plaatselijke reglementen op de broodzetting ingetrokken.

Het gelijksoortig plaatselijk reglement voor Vrouwepolder is door den raad, bij wijze van proefneming, tijdelijk buiten werking gesteld.

Eindelijk zijn, waar die bestonden, ingetrokken de plaatselijke verordeningen op het houden van openbare verkoopingen.

Bij gedeputeerde Staten is het denkbeeld opgekomen, om in het bezwaar, dat door de intrekking der laatstbedoelde reglementen voor de neringdoende ingezetenen is ontstaan, bij middel eener provinciale verordening te voorzien. Zulks heeft echter bezwaar ontmoet bij Zijne Excellentie den minister van binnenlandsche zaken, die van oordeel is geweest, dat zoodanige verkoopingen, als waarvan hier sprake is, niet bij eene provinciale verordening kunnen worden verboden.

Gemeente-Ambtenaren.

Sedert de invoering der gemeente-wet zijn nog in 1851, door een groot getal gemeente-raden, nieuwe titularissen voor de betrekkingen van secretarissen en ontvangers benoemd geworden. Door enkelen is, voor zoo veel bekend is, daartoe nog niet overgegaan. Voor 22 gemeenten is, overeenkomstig art. 98 der genoemde wet, goedkeuring verleend op het bekleeden door denzelfden persoon der beide voormelde betrekkingen.

De meesten der gemeente-ambtenaren gaan voort in ijverige pligtsbetrachting; van slechts weinigen kan deze gunstige getuigenis niet worden afgelegd.

Gemeente-Archieven.

Omtrent de oude archieven is niets merkwaardigs voorgekomen.

Aan de bijhouding van de inventarissen der nieuwe archieven wordt behoorlijk de hand gehouden.

Begraafplaatsen.

Deze bevinden zich in goeden staat. De op het stuk van begraven en begraafplaatsen bestaande provinciale en plaatselijke verordeningen worden naar vereisch toegepast en nageleefd.

Jaarlijksche Begrooting.

Volgens de gemeente-begrootingen over 1851, hebben de beraamde ontvangsten bedragen ƒ 846,724,33½, als 654,735,42 gewoon en ƒ 191,988,91½ buitengewoon.

Onder deze ontvangsten waren begrepen:

a) Wegens plaatselijke directe belastingen, opcenten voor 's Rijks middelen en hoofdelijke omslagen	ƒ 198,107,56^{5}
b) Wegens belastingen op voorwerpen van verbruik, waarop 's Rijks belastingen wordt geheven en opcenten op 's Rijks accijnsen	- 315,699,32
c) Wegens belastingen op voorwerpen, waarop geene Rijks belasting wordt geheven, als visch, boter, kaas, brandhout, fouragiën, honden, olie, kaarsen, bouw-materialen en tabak	- 33,014,08
d) Wegens heffingen of retributiën voor het gebruik van plaatselijke openbare werken en inrigtingen, als tol-, weg-, straat-, brug-, veer-, haven- en aanleg-, markt- of staan-, waag-, kraan- en andere gelden, zoo mede wegens begrafenis-regten, banken van leening enz.	- 26,412,24

De uitgaven bedroegen, volgens dezelfde begrootingen, ƒ 825,053,21^{5}, als: ƒ 621,159,91 gewoon en ƒ 203,893,20^{5} buitengewoon; hieronder waren begrepen:

a) Voor kosten van het gemeente-bestuur	ƒ 105,493,22^{5}
b) „ „ publieke werken	- 88,918,02
c) „ belastingen en ongelden	- 7,620,20^{5}
d) „ kosten van het openbaar onderwijs	- 42,923,04^{5}
e) Uitgaven voor inrigtingen tot bevordering van kunsten en wetenschappen	- 5,170,00
f) Toelagen voor onderstand van behoeftigen en van liefdadige instellingen	- 134,079,70

EXTRACT

UIT HET

Verslag door Heeren Gedeputeerde Staten van Zeeland;

achtervolgens Art. 162 der Provinciale Wet,

IN DE ZOMER-VERGADERING VAN 1852 DER PROVINCIALE STATEN VAN DAT GEWEST UITGEBRAGT.

(*Eerste vervolg.*)

Te Middelburg, Zierikzee, Goes en Tholen bestaan bovendien scholen voor kweekelingen-onderwijzers; aan 52 kweekelingen en ondermeesters werd daarbij door kundige hoofdonderwijzers onderrigt gegeven; dit onderwijs geeft heilzame uitkomsten.

Latijnsche scholen en gymnasia.

Het gymnasium te Middelburg telt 22, dat te Zierikzee 17 leerlingen. Het onderwijs daarop is allezins voldoende.

De Latijnsche school te Goes is voortdurend gesloten.

Kunsten en wetenschappen.

Het Zeeuwsch genootschap voor kunsten en wetenschappen bestond op het einde van 1851 uit 31 directeuren, 178 leden en 1 buitengewoon lid.

Het departement Middelburg der maatschappij tot Nut van 't Algemeen telde 192 gewone en 7 honoraire leden, en de 14 andere in de provincie aanwezige departementen derzelfde maatschappij te zamen 558 leden.

Het Middelburgsch departement van de Nederlandsche maatschappij tot bevordering van de volksvlijt bestond uit 42, dat de Goes uit 19 leden.

Het getal leden van de maatschappij van landbouw was nagenoeg 1000.

Het natuurkundig gezelschap te Middelburg bestond uit een 60tal, en de vereeniging tot bevordering der toonkunst aldaar uit 100 leden.

De afdeeling Zeeland van de maatschappij tot bevordering der geneeskunst bestond uit 65 leden.

De vereeniging tot bevordering van ambachten en handwerken onder de Israëliten telde 106 contribuerende leden; het personeel der leerlingen bestond uit: 1 koper- en blikslager, 1 boekdrukker, 1 schoen- en laarzenmaker, 2 kleêrmakers, 1 schrijnwerker, 1 passementwerker, 1 schilder en vergulder, 2 wollennaaisters, 1 wollen- en linnennaaister en 1 modemaakster.

De maatschappij tot bevordering van den tuinbouw bestond uit 147 gewone of contribuerende, 9 honoraire en 6 corresponderende leden.

De gymnastie-school voor kinderen van den gegoeden stand te Middelburg telde 64 leerlingen, waaronder 14 meisjes. Door de zorg van de directie wordt het onderwijs doelmatig gegeven. Ook de gymnastie-school voor kinderen van minvermogenden aldaar, bij welke 36 jongens onderwijs genoten, wordt gunstig vermeld.

Bij die te Goes wordt aan een honderdtal leerlingen voldoend onderrigt gegeven.

Het getal leerlingen, dat bij de teeken-akademie te Middelburg en bij de teekenscholen te Goes, Vlissingen en Zierikzee onderwijs genoten, bedroeg te zamen 271; hiervan betaalden 92 de volle en 89 de halve contributie; aan 140 werd gratis onderrigt gegeven.

Aan deze inrigtingen werden, in 1851, vier zilveren medailles van wege de regering verstrekt.

8. Armwezen.

De staat van het armwezen is nagenoeg dezelfde gebleven.

Het is aan de regering meer juist voorgekomen, om de instellingen van weldadigheid, in plaats van in drie, in twee hoofdsoorten te verdeelen, als:

a) De instellingen strekkende ten behoeve of tot het verzorgen van armen, ook door werk en onderwijs; en

b) die welke het voorkomen van armoede ten doel hebben

1ste Soort.

Tot de eerste soort behooren: de administratien voor huiszittende armen, de genootschappen tot ondersteuning van schamele armen, de commissien of vereenigingen tot het in den winter uitdeelen van levensmiddelen en brandstoffen, de genootschappen tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen, de godshuizen, de gast- of ziekenhuizen, de scholen tot onderwijs, de werkscholen en de werkplaatsen van liefdadigheid.

Tot de tweede soort worden gebragt: de banken van leening, de zieken- en begrafenisbussen, de spaarbanken en de spaarkassen.

Van de eerste soort, ten getale van 425, hebben zich 41 diaconien en godshuizen aan het inzenden van opgaven onttrokken.

Het getal personen, aan wie door de betrokkene commissien levensmiddelen en brandstoffen zijn uitgedeeld, is niet bekend. Het vermelden daarvan zou bovendien een minder juist denkbeeld geven omtrent het getal behoeftigen in de provincie, daar toch de meesten ook door de besturen der huiszittende armen bedeeld worden, en alzoo onder de door die administratien ondersteund wordenden zijn opgenomen.

Het getal der genen die door de tot de 1ste soort behoorende administratien in 1851 onderstand hebben genoten, heeft bedragen 29591, als bij:

204	Besturen voor huiszittende armen	19583
5	Genootsch. tot ondersteuning van schamele armen	1417
1	Genootsch. tot ondersteuning van behoeft. kraamvr.	84
10	Godshuizen	787
6	Gast- of ziekenhuizen	275
4	Armenscholen, uitsluitend voor behoeftige kinderen	1795
121	Scholen waarin, gemeenschappelijk met andere, kinderen van behoeftigen, zijn onderwezen	4083
5	Bijzondere scholen, die door genootschappen of partikulieren worden bekostigd	246
5	Zondagscholen, bekostigd als voren	372
3	Kleine kinder- of bewaarscholen	406
2	Werkscholen	68
5	Werkplaatsen van liefdadigheid	475

Het voorschreven getal van 29591 staat tot het cijfer der bevolking (160,149)=184,77 : 1000 (in 1850 als 186,06 tot 1000).

Die verhouding is bij de

Huiszittende armen	als	122,28	tot 1000
Godshuizen	„	4,91	„ „
Gast- of ziekenhuiz.	„	1,71	„ „
Scholen tot onderw.	„	43,09	„ „

De verhouding van het getal bedeelden, in de onderscheidene gedeelten der provincie, is als volgt:

In het voormalig	1ste district	105,76
„ „ „	2de „	148,02
„ „ „	3de „	158,66
„ „ „	4de „	129,65
„ „ „	5de „	155,14

hieronder zijn de vroegere steden niet begrepen, in welke de verhouding is 244,52 tot 1000.

Het getal ondersteunden in 1851 bedroeg 29,775 en alzoo 184 meer dan in 1850. Dit verschil is echter alleen daaraan toe te schrijven, dat het getal administratien, van welke geene opgaven zijn kunnen bekomen worden, met 6 is toegenomen.

Ten aanzien dezer getallen moet worden aangemerkt, dat vele personen bij twee of zelfs meer administratien zijn opgenomen, en dat vele slechts gedurende een gedeelte van het jaar onderstand hebben genoten; dit kan met zekerheid worden gezegd van 13,367 personen ondersteund door administratien van huiszittende armen en door genootschappen tot ondersteuning van schamele armen, van 84 personen, onderstand hebbende genoten van het genootschap tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen, en van 263 verpleegden in de gast- of ziekenhuizen; dat zich onder het laatste getal ook personen bevinden, die voor eigen rekening of die van hunne betrekkingen zijn verzorgd, en nagenoeg 300 personen behoorende tot de huiszittende armen, en dat onder de kinderen, die op de onderscheidene scholen kosteloos onderwijs hebben genoten, zich 4539 leerlingen bevinden, wier ouders niet tot de bedeelden behooren.

De gezamenlijke uitgaven der instellingen van de eerste hoofdsoort hebben bedragen . . . . *f* 484,954,87^5

Hiervan moeten worden afgetrokken, als dubbel voorkomende, de subsidien verstrekt door besturen van huiszittende armen aan:

Commissien tot uitdeeling van levensmiddelen en brandstoffen	*f* 2020,64	
Armenscholen al of niet uitsluitend voor behoeftige kind. bestemd	- 5369,40	
Werkplaatsen van liefdadigheid	- 398,00	
		- 7,788,04
	Blijft . . .	*f* 477,166,83^5

Hieronder is echter begrepen:

Voor onderhoud van gebouwen, lasten, administratie kosten	*f* 68,220,77
„ aflossingen en renten van opgen. gelden	- 1,808,72
„ belegging van gelden en diergelijken . .	- 22,938,71
„ aankoop van gereedschappen en arbeidsloonen, voor zoover dit wordt opgewogen door de opbrengst van het werk . .	- 9,911,32^5
„ kosten van verpleging in godshuizen voor eigen rekening enz.	- 16,552,30
Te zamen . . .	*f* 119,431,82^5

Zoodat regtstreeks tot ondersteuning van behoeftigen is uitgegeven *f* 357,735,01.

Dit cijfer was in 1850, *f* 369,667,78^5 en alzoo *f* 11,932,77^5 meer. De oorzaak hiervan is echter dezelfde als die van het verminderd cijfer der behoeftigen.

De gezamenlijke ontvangsten dezer instellingen hebben bedragen *f* 542,570,20^5; in 1850 was dit bedrag *f* 562,459,98, dus *f* 19,889,77^5 meer; dit verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door in 1851 minder erlangde aflossingen van hijpotheken, minder opgenomen gelden enz.

Besturen van huiszittende armen.

Getal op 31 december 1851: in gemeenten boven de 5000 zielen, 14 gesubsidieerde en 9 nietgesubsidieerde; in de overige gemeenten 84 gesubsidieerde en 136 nietgesubsidieerde.

Getal der verpleegden in 1851, in de vroegere steden: 7419, in de gemeenten: 12164, te zamen 19583; zijnde 260 minder dan in 1850.

Hiervan zijn voortdurend verpleegd: in de vroegere steden 3074 en in de gemeenten 4559; tijdelijk ondersteund: in de vroegere steden 4345 en in de gemeenten 7605.

Deze besturen, ten getale van 243, bestaan uit:

a) Diaconiën der onderscheidene kerkgenootschappen, als: Nederduitsch Hervormde 100, Waalsche 1, Engelsche 2, Evangelisch-Luthersche 4, Doopsgezinde 2, Christelijk afgescheidene 14, Roomsch-Katholijke 26, Nederduitsch Israëlitische 2, te zamen 151.

b) 76 Algemeene, plaatselijke, groote of burgerlijke armbesturen.

c) 9 Gecombineerde armbesturen; en

d) 7 weezen-armbesturen.

Van deze waren gesubsidieerd:	In 1850.	In 1851.
a)	46	48.
b)	48	49.
c)	5	6.
d)	geene	geene.

39 Diaconiën hebben, ofschoon daartoe uitgenoodigd, geene opgaven ingezonden.

Genootschappen tot het verleenen van onderstand aan schamele armen.

Op den 31 december 1851 bestonden 5 dezer genootschappen, allen ongesubsidieerd, in de provincie.

Het getal inschrijvers of contribuerende leden was 437, zijnde 27 minder dan in 1850.

Het getal der ondersteunden bedroeg 1417, zijnde 108 meer dan 1850.

Commissiën en vereenigingen, die gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen.

Op 31 december 1851 waren 13 dezer commissiën in de provincie aanwezig, waarvan 4 gesubsidiëerde.

De uitgaven derzelve zijn op dezelfde hoogte als in 1850 gebleven; ééne verhooging alleen is veroorzaakt door dat te Goes een nieuw lokaal voor de soepkokerij is in orde gebragt.

De ontvangsten waren minder dan in 1850. De door gemeente- en armbesturen verleende subsidiën waren ruim *f* 200 hooger, de liefdegiften en inschrijvingen, benevens de opbrengst van verkochte levensmiddelen, bedroegen ruim *f* 800 minder.

Het getal inschrijvers is in 1851 met 29 toegenomen. Dat der tijdelijk ondersteunden is niet bekend.

Genootschappen tot het verleenen van onderstand aan behoeftige kraamvrouwen.

Door het genootschap in dit gewest bestaande is aan 11 kraamvrouwen minder dan in 1850 ondersteuning verstrekt; niettemin is daarvoor *f* 300 meer uitgegeven, zoodat eene ruimere ondersteuning aan de behoeftigen is ten deel gevallen.

De inkomsten zijn nagenoeg gelijk aan die van 1850.

Het genootschap stelt 161 contribuerende leden.

Godshuizen, met uitzondering van gast- of ziekenhuizen.

Het getal dezer instellingen was op 31 december 1851 12, waarvan een gesubsidiëerd.

Van twee derzelven zijn geene opgaven ontvangen.

Tot deze instellingen worden gerekend te behooren: de weeshuizen, de gestichten voor oude en gebrekkige lieden, die voor oude lieden en kinderen te zamen, de bestedelingshuizen, de arm- of werkhuizen, de proveniershuizen of huizen voor kostkoopers, en de hofjes.

In drie derzelve worden ook zieken en verwonden verpleegd.

Het getal verpleegde personen was 787, als 291 oude lieden, 118 gebrekkigen en 378 kinderen. In 1850 bedroeg dit getal 801.

De uitgaven voor onderstand, voedings- en begrafeniskosten zijn *f* 1400 minder dan in 1850.

Het bedrag der verleende subsidiën was *f* 1800 minder.

Gasthuizen.

Hun getal is 3, alle niet gesubsidiëerd.

Het getal der genen, die daarin tijdelijk zijn verpleegd geworden, is 275, dat der verpleegdagen 16917; het eerste is 7 minder en het laatste 517 meer dan in 1850.

De uitgaven en inkomsten zijn nagenoeg dezelfde gebleven.

Armenscholen enz.

De hierbedoelde scholen, welke in de provincie bestaan, zijn: 4 armenscholen, waarin uitsluitend onderwezen worden kinderen van behoeftigen; 121 scholen in welke, gemeenschappelijk met anderen, aan kinderen van behoeftigen onderwijs is gegeven; 4 weekscholen; 5 zondagscholen en 3 bewaarscholen voor kleine kinderen.

Voor de verdere bijzonderheden dezer scholen kan de rubriek *onderwijs* worden nagegaan.

Werkscholen.

Deze worden ten getale van 2 in de provincie gevonden.

Werkplaatsen van liefdadigheid.

Het getal personen die voor rekening der 5 in het gewest aanwezige werkplaatsen hebben werkzaam geweest, bedraagt 475, waarvan 65 die tevens daarin zijn gehuisvest en gevoed.

De opbrengst van het werk is hooger, de uitgaven voor gereedschappen en werkstoffen zijn iets minder dan in 1851.

2de Soort.

Banken van leening.

Het getal personen, die tot de banken van leening in 1851 hunne toevlugt hebben genomen, is niet bekend.

Er bestaan in de provincie 3 leenbanken, die door gemeenten of administratiën van liefdadigheid worden gehouden, en 4 die verpacht worden; zijnde de laatste met ééne, die te Hulst, vermeerderd.

Het getal panden, die bij de 7 banken in 1851 zijn beleend of waarvan de beleening is vernieuwd, is: 147,686; gelost zijn 135,087 en verkocht 4050 panden.

De op de beleende panden geschotene gelden bedragen *f* 289,192,01, zijnde *f* 8,745,86 meer dan in 1850.

De rente-standaard is onveranderd gebleven; hij is als volgt:

a) Bij de leenbanken die door gemeenten of administratiën van weldadigheid worden gehouden:

	Hoogste rente.	Laagste rente.
te Zierikzee	12	12½
„ Goes	16	16
„ Vlissingen	14	12

b) Bij de verpachte leenbanken:

te Middelburg	15⅗	8
„ Tholen	12	12
„ Sluis	12	9
„ Hulst	16	17

Zieken- en begrafenisbussen.

Het getal dezer vereenigingen bedraagt 21, dat der deelnemers is 6271, zijnde 631 meer dan in 1850.

Spaarbanken.

Het getal deelnemers bij de 5 spaarbanken is 1824, zijnde 47 meer dan in 1850.

In 1851 is *f* 1255,24 minder dan in 1850 door de deelnemers ingelegd, en *f* 7830,13^5 minder aan dezelve terug betaald. Eene som van *f* 12571,27^5 kapitaal is minder moeten worden te gelde gemaakt. Voor belegging is *f* 1871,86 minder uitgegeven.

Spaarkassen.

Het getal spaarkassen is 5, zijnde eene minder dan in 1850, uit hoofde die te Ouwerkerk is opgeheven.

Het getal deelnemers bedraagt 228, zijnde 62 minder dan in 1850.

Hulpbanken.

Het getal personen, die bij de eenige instelling van dezen aard hulp hebben gevonden, is niet bekend. De bank heeft met aanmerkelijke uitbreiding gehandeld, zijnde 178 malen, dat is 80 keeren meer dan in 1850, leeningen of voorschotten door haar verstrekt geworden, terwijl de tegen borgstelling verstrekte som meer dan het dubbel van die van 1850 bedraagt.

9. Openbare veiligheid en gevangenissen.

Openbare veiligheid.

De gang der policie gaf, over het algemeen, geene redenen tot klagten.

Met behulp van de ambtenaren der policie, der maréchaussée en hulp-maréchaussée, van eene kompagnie infanterie te Sluis en van een detachement van dat wapen te Philippine, wordt de gemeente-policie geacht, voor zoover de plaatselijke omstandigheden zulks toelaten, behoorlijk verzekerd te zijn.

In slechts eene gemeente zijn burger-nachtwachten gehouden. Andere buitengewone maatregelen van policie zijn niet moeten worden in het werk gesteld.

Het jaar 1851 heeft zich door buitengewone orde, rust en kalmte gekenmerkt. Gewelddadige aanrandingen, vroeger niet zeldzaam, hebben geen plaats gevonden. Rustverstoringen zijn niet waargenomen. Alleen zijn de werkzaamheden bij twee bedijkingen kortstondig gestaakt geworden, zonder dat daardoor evenwel eenige ongeregeldheden, ook zelfs niet van het minste belang, zijn veroorzaakt.

Door de arrondissements-regtbank zijn 9, op heeterdaad betrapte, bedelaars tot de bepaalde straffen veroordeeld.

Een veldwachter is wegens slecht gedrag ontslagen; hij is, benevens een andere die eene criminele veroordeeling had

ondergaan, door nieuw benoemden vervangen; aan twee veldwachters is eene onderlinge verwisseling van standplaats toegestaan; andere veranderingen zijn in het personeel der policie-beambten niet voorgevallen.

Behalve de eerstgemelde veldwachter (de 2de was sedert 1850 al buiten functie), hebben de politie-beambten, alsmede de maréchaussée, de hulp-maréchaussée enz., over het algemeen hunnen pligt betracht.

De brandbluschmiddelen zijn in goeden staat.

Er hebben 9 branden plaats gehad; eene daarvan is door het hemelvuur te weeg gebragt, eene andere wordt aan moedwil toegeschreven; de oorzaak van de anderen is onbekend.

Bijzonder wordt vermeld de brand die op 14 julij 1851, onder Serooskerke, in Walcheren, heeft gewoed. Een huis met schuur, wagenhuis, bakkeet en verderen opstal, benevens het meeste huisraad der bewoners, een kalf en drie geiten, zijn daarbij door het vuur vernield.

Gevangenissen.

In de provincie bevinden zich 15 huizen van bewaring, 2 huizen van arrest en één huis van burgerlijke en militaire verzekering.

De bevolking van dezelve is geweest, bij afwisseling 1086, en op 31 december 1851: 130.

Omtrent het gedrag der gevangenen valt niets ongunstigs aan te merken; slechts aan zeer weinige zijn disciplinaire straffen moeten worden opgelegd. Zelfs in het huis van verzekering te Middelburg, waarin gedurende 1851 vele voorwerpen, van zeer gevaarlijken en ondernemenden aard, waren opgesloten, zijn geene buitengewone dwangmiddelen behoeven te worden toegepast.

In laatstgemeld gesticht is met de daarstelling van 14 vertrekken, tot eenzame opsluiting bestemd, een aanvang gemaakt. Zij naderden bij het einde des jaars hunne voltooijing.

De voeding der gevangenen was behoorlijk.

De vlasspinnerij in het huis van verzekering te Middelburg heeft aan een zeker getal gevangenen bezigheid verschaft.

10. Rijksmiddelen.

Directe belastingen.

Het bedrag der invorderbaar gestelde kohieren, over het dienstjaar 1851, was voor:

a) de grondbelasting . . . . . . *f* 831,191,67
b) de personele belasting . . . - 403,468,75[5]
c) het patentregt . . . . - 107,327,32[5]

te zamen zoo in hoofdsom als opcenten *f* 1,341,987,75.

Beide eerstgenoemde hebben respectievelijk *f* 5472,73 en *f* 986,04 minder, de laatste *f* 2843,46 meer dan in 1850 opgebragt. Het geheel bedrag is alzoo *f* 3615,31 minder geweest.

Het belastbaar inkomen, waarop de grondbelasting geheven is, bedroeg:

voor het gebouwde . . . . *f* 1,085,553,32
„ „ ongebouwde . . . . - 3,566,218,99

te zamen . . . . *f* 4,651,772,31.

Het getal reclames wegens den aanslag in de directe belastingen is geweest:

a) Grondbelasting 69. Op 60 is gunstig, op 8 ongunstig beslist, 1 is nog aanhangig.
b) Personeel 150. Op 135 is gunstig, op 15 is ongunstig beslist.
c) Patentregt 66. Op 37 is gunstig, op 25 ongunstig beslist, 4 zijn alsnog in onderzoek.

In- en uitgaande regten.

Het regt op den in- en uitvoer, het tonnengeld, het vuur- en bakengeld en het formaatzegel hebben te zamen, in hoofdsom en opcenten, *f* 65,149,13[5], dat is *f* 1623,82[5] meer dan in 1850 opgebragt.

Accijnsen.

De opbrengst in hoofdsom en opcenten is geweest *f* 894,102,43[5], zijnde *f* 15,161 meer dan in 1850.

Zegelregten enz.

De zegel-, registratie-, griffie-, hypotheek- en successieregten hebben in hoofdsom en opcenten *f* 480,924,89, dat is *f* 62,751,07 minder dan in 1850 opgebragt.

Regten van waarborg op de gouden en zilveren werken.

Het bedrag daarvan is geweest *f* 864,05[5], dat is *f* 10,77 meer dan in 1850.

Domeinen.

De opbrengst van de domeinen, wegen, vaarten enz. heeft bedragen *f* 51,866,22.

Posterijen.

Bij tien postkantoren, met zeven-en-dertig daaronder behoorende distributie- of hulpkantoren, is de opbrengst geweest *f* 46,527,43[5], zijnde *f* 738,23 minder dan in 1850.

11. Waterstaat.

Rivieren.

De toestand van het vaarwater en der oevers van de rivieren is, over het algemeen, voldoende.

Tot voortzetting van de oever-verdediging bij Neuzen, zijn van 's rijks wegen in 1851 eenige werken, ter som van *f* 26,100, aanbesteed.

Voorts zijn aanbesteed, eenige zinkwerken aan de calamiteuse Wilhelmina- en Vliete-polders, met eenen provisionelen inlaagdijk bij den laatstgenoemden, voor *f* 16,600 en *f* 20,600, en soortgelijke werken aan den calamiteusen polder Borsselen, voor *f* 14,900.

Ter voorziening in eene oever-afschuiving aan het paalhoofd te Bath, is aanbesteed het leveren en storten langs den kop van dat hoofd van 240 lasten Vilvoordschen steen, voor *f* 1239.

Ook bij de breede watering bewesten Yerseke heeft eene oever-afschuiving buitengewone voorziening gevorderd.

De toestand der waterkeeringen is voortdurend geruststellend, zulks is bij de stormvloeden des laatsten winters gebleken.

Het onderhoud van die te Vlissingen en Veere, welke door het rijk worden aanbesteed, is voor 1852, 1853 en 1854 aanbesteed voor *f* 12,400 's jaars.

Het bouwen van eenen zeekeerenden bekleedings-muur, in de linkerface van bastion no. IX der vesting Vlissingen, ter lengte van 45 ellen, is aanbesteed voor *f* 14,000.

Aan het departement van binnenlandsche zaken is voorgedragen het bouwen van eenen zeekeerenden muur bewesten de marine-haven aldaar, over eene lengte van 34 ellen, ter vervanging van den bestaanden bouwvalligen muur.

Het onderhoud der contrescarpe te Tholen, die voor rekening der provincie wordt onderhouden, is aanbesteed voor *f* 520.

De toestand der sluizen is, wat hun waterkeerend vermogen betreft, voldoende. Hiervan is uitgezonderd de Oostsluis op het achterste gedeelte van het Zwin, die, ten gevolge van verlanding, het zeewater niet meer volkomen kan keeren. Een voordragt tot afdamming is aan gedeputeerde Staten gedaan, die echter hebben vermeend den minister van binnenlandsche zaken te moeten raadplegen, omtrent de vraag of, bij het bestaan der overeenkomst van 20 mei 1843 (Staatsblad no. 11), daartoe al dan niet de toestemming van het Belgisch gouvernement zoude noodig zijn; zijnde des ministers tusschenkomst verzocht, ten einde, des noodig, de vereischte inwilliging te erlangen.

De veren laten voortdurend te wenschen over. Overwegingen tot verbetering zijn aanhangig, en zijn reeds aangebragt aan die tusschen Walcheren en Zuidbeveland, en tusschen laatstgenoemd eiland en Noordbeveland.

Er heeft geen ijsgang op de Zeeuwsche stroomen plaats gehad.

Meer dan één stormvloed heeft daarentegen onze kusten bedreigd.

De eerste had plaats in den nacht van 21 op 22 november 1851. De vloed, opgejaagd door eenen storm uit het N. en N. W., verhief zich tot 1,40 à 1,75 el boven gewoon hoog water. De golven sloegen op vele plaatsen over de dijken. De schade was echter weinig beduidend. Alleen werd de dijk van den kort te voren nieuw bedijkten polder vóór de Maire- en Reigersbergsche polders, genaamd Frederica, op drie plaatsen, te zamen ter lengte van 71 ellen, ingebroken. De dijk is weldra weder hersteld geworden.

Kanalen en vaarten.

Het onderhoud van het kanaal van Sluis naar Brugge, voor zooveel het Nederlandsche grondgebied betreft, gedurende 1852, 1853 en 1854, met het gedeeltelijk bestraten van den afsluitdijk en den zuidelijken kanaaldijk bij Sluis, met het maken van eenen aprel en steiger aldaar, is aanbesteed voor *f* 740 per jaar.

Door den concessionaris van de afdamming der Oosterschelde, vooraf te gaan door het graven van een kanaal door Zuidbeveland, zijn de vereischte ontwerpen ingediend. Uitgezonderd een paar posten, hebben dezelve bij den minister van binnenlandsche zaken geene bedenkingen ontmoet. De plans der bedijking en afdamming blijven voor alsnog aangehouden.

Havens.

Aangaande de door jhr. mr. Paspoort van Grijpskerke en vier andere heeren aangevraagde concessie, voor de daarstelling van een kanaal, uitmondende tusschen Vlissingen en Rammekens, en de afdamming van het Sloe, is door den minister van binnenlandsche zaken te kennen gegeven, dat het traktaat van 19 april 1839 (Staatsblad no. 26), in verband met de toegestane concessie tot afdamming der Oosterschelde, zich tegen hun plan verzet.

Het jaarlijksch onderhoud van de kaai- en havenmuren te Veere is, wegens de provincie, aanbesteed voor *f* 800.

Het jaarlijksch onderhoud van het posthaventje te Gorishoek is aanbesteed voor *f* 220; dat van de haven te Breskens voor *f* 2300; dat van het haventje te Philippine voor *f* 230, en eindelijk dat van het palenhoofd en den steenen dam bij het fort Bath, voor *f* 340, alles voor rekening der provincie.

Aangaande het kanaal, hetwelk de haven van Sluis, in de rigting langs Oostburg naar Breskens, met de Westerschelde zoude verbinden, heeft het door de regering verlangde onderzoek naar het globaal bedrag der kosten plaats gehad. De uitslag daarvan aan haar medegedeeld zijnde, heeft zij te kennen gegeven, dat, zonder in het minst de nuttigheid van een zoodanig kanaal te betwisten, of de billijke aanspraak der scheepvaart te ontkennen, om daardoor eene vergoeding te erlangen voor de nadeelen welke zij van de verlanding van het Zwin en den Brakman ondervindt, tegen over de voordeelen welke daarvan bij het rijk worden genoten, de dringende behoefte der polders aan een voldoend uitwaterings-kanaal voor het tegenwoordige van meer overwegend belang schijnt te zijn, vooral daar bezwaarlijk van 's rijks wege eene zoo aanmerkelijke bijdrage kan worden verzekerd, als de groote uitgaven tot gelijktijdigen aanleg van de beide kanalen voor scheepvaart en uitwatering zouden vorderen, weshalve het raadzaam wordt geacht voor het tegenwoordige het ontwerp van het eerstgemelde aan te houden.

Door eenige ingezetenen van Schouwen en door den gemeenteraad van Hontenisse zijn adressen ingediend, respectivelijk tot daarstelling, geheel of gedeeltelijk ten koste der provincie, van een haventje aan den Schelphoek, en tot verbetering, gedeeltelijk ten koste der provincie, van het haventje te Walzoorden.

Zeeweringen en Duinen.

De toestand van deze is voldoende.

Verveeningen.

Bij drie concessiën is vergunning verleend tot verveening van 3,8480 bunders grond.

Bedijkingen en inpolderingen.

De bedijkingen vóór den Maire-polder, vóór den Koudenpolder en in het Sassche gat, hebben thans plaats gehad; die vóór de polders Oud Noordbeveland, Katse en Alteklein, vóór den polder St. Annaland, vóór den polder Priestermeet, vóór den Reigersbergschen polder (noordzijde) blijven nog ongedaan.

Er is vergunning verleend tot bedijking van schorren voor de polders Louisa, Nieuw-Kieldrecht, Willem Hendrik en Melo (zijnde omtrent een gedeelte dier schorren, na veeljarige procedures tusschen den staat en de erfgenamen, van zekere Petronella Tienaert, eene dading gesloten); voorts tot bedijking van het Rammegors (reeds vroeger omkaad), hetzij op zichzelven, hetzij met inbegrip van het Stinkgat.

De ontwerpen der bedijkingen in het Zwin, in het Hellegat en in het kanaal van Welzinge, blijven alsnog aanhangig.

Het ontbreekt bij voortduring niet aan lust tot het inpolderen van schorgronden. De vaderlandsche grond wordt echter daarbij veelal het eigendom van vreemden, zoodat zijne dikwerf rijke vruchten voor het nationaal vermogen verloren zijn; terwijl bovendien zelfs de voordeelen der bebouwing, met andere woorden, de arbeider zijne winsten in handen van vreemden geraken.

Polders.

De volgende polderwerken zijn aanbesteed geworden:

De verbetering der zeedijken van de polders of wateringen Borsselen, Ellewoutsdijk, Willem en Anna, Wilhelmina, Scherpenisse, Schouwen, Bommenede, Koude en Walzoorden, voor een gezamenlijk bedrag van *f* 44,240.

Het verbreeden van het staketwerk aan de noordzijde van Schouwen, voor *f* 30,600.

Het aanleggen van eenen buitenberm met steenglooijing, aan den zeedijk van den polder Bruinisse, voor *f* 26,700.

Het vernieuwen der rijswerken en het maken van steenglooijingen aan al de calamiteuse polders, met éénjarig onderhoud, voor *f* 344,200.

Voorts is aanbesteed de daarstelling eener sluis aan de zuidzijde van Walcheren, voor *f* 39,400.

Het vooruitzigt op eene nieuwe sluis aan de noordzijde van Schouwen heeft zich nog niet verwezenlijkt.

Het onderzoek omtrent een nieuw uitwaterings-kanaal in het 4de district is volbragt. Door den minister van binnenlandsche zaken is het verlangen te kennen gegeven, dat zoude worden onderzocht welk aandeel in de kosten voor rekening der betrokken polders zoude worden genomen, en wat daarin door de provincie zoude worden bijgedragen. Eenige opmerkingen omtrent het laatste punt zijn aan den minister onderworpen. Aan de uitwaterings-kanalen ten oosten en ten westen Neuzen zijn verschillende verbeteringen aangebragt, als het bouwen van vijf duikers, het herstellen van de overigen en het verdiepen en verbreeden dier waterleidingen, over eene lengte van 8210 ellen; alles aanbesteed voor eene som van *f* 69860.

Het door de provinciale Staten aan gedeputeerde Staten opgedragen commissoriaal, nopens het wijzigen van de reglementen van administratie en policie der polders, is nog in behandeling.

Door eenige ingelanden van Schouwen is, bij adres, het verlangen te kennen gegeven, dat art. 25 van het reglement van administratie moge worden gewijzigd.

12. Wegen.

Groote rijkswegen.

Het herstel en onderhoud der in deze provincie aanwezige rijkswegen is aanbesteed geworden voor *f* 11,650. per jaar.

Hieronder is jaarlijks begrepen eene bestrating van 3600 vierkante ellen, met nieuwe klinkermoppen, en van 700 vierk. ellen met nieuwe keijen, alsmede eene verbetering van 3200 vierkante ellen met oude nog bruikbare keijen.

Het laat zich verwachten, dat door de uitvoering dezer werken de reden der ingediende klagten nopens den weg van Goes naar Yerseke zal worden weggenomen.

Aan de wegen is door ijsgang, hooge watervloeden en dergelijken geene schade veroorzaakt.

Provinciale wegen.

Deze worden in goeden staat onderhouden.

De daaraan te doene vernieuwingen en herstellingen, met het éénjarig onderhoud, is aanbesteed: de weg van Zierikzee naar Zijpe, voor *f* 2800; die ter wederzijde Sluis, voor *f* 230; die van Breskens naar Groede, voor *f* 380; die van Schoondijke naar IJzendijke, vervolgens naar de hofstede van Jan Kaas, voor *f* 1040; die van Oostburg naar Zuidzande, voor *f* 430; die van Neuzen naar Axel, voor *f* 640, en die van Hulst naar Walsoorden, voor *f* 1200.

Onder voormelde voorzieningen is begrepen, de herbestrating van 6600 vierk. ellen klei- of klinker-wegen.

In het onderhoud van den weg door Wolphaartsdijk, en van den weg van Sas-van-Gend naar Axel, is, bij onderhandsche overeenkomst, voorzien, respectivelijk voor de som van *f* 500 en van *f* 90.

De tollen op de wegen van Schoondijke naar IJzendijke, en van Hulst naar Walsoorden zijn verpacht; die op de overige provinciale wegen worden gegaard.

De tollen hebben in 1851 (voor wat de gegaarde betreft, zonder aftrek van ongelden) opgebragt:

op den weg van Breskens naar Groede. . . *f* 494,62[5]
„ „ „ „ Schoondijke naar IJzendijke - 573,01[5]
„ „ „ „ Oostburg naar Zuidzande . - 339,99[5]
„ „ „ „ Neuzen naar Axel . . . . . . - 309,09[5]
„ „ „ „ Hulst naar Walsoorden . . - 675,68

Tot de stichting van een tolhuis op den weg van Groede naar Nieuwvliet, noodzakelijk voor eene doelmatige tolheffing aldaar, vertrouwt men weldra te kunnen doen overgaan.

De retributien voor de aanlegplaats te Zijpe hebben *f* 1115,96, en die voor de aanlegplaats bij Wolphaartsdijk *f* 629 bedragen.

Ten behoeve der communicatie tusschen Zuid- en Noordbeveland zijn alleen van de gemeente en polders Wolphaartsdijk de gewone bijdragen, ad *f* 350, ontvangen. Door burgemeester en wethouders van Colijnsplaat is daaromtrent een adres ingediend; door den gemeenteraad van Cats is de bijdrage, ook over 1850, geweigerd.

Voor het onderhoud der groote wegen van de 2de klasse is door het rijk aan de provincie, over 1851, eene subsidie van *f* 2000 verstrekt geworden.

De door de regering voorgenomene verbeteringen der wegen in het 5de district, waarvoor in het vorige jaar *f* 284,40 is besteed, zal in dit jaar worden voleindigd. De begrinding van het nog niet bestrate of begrinde gedeelte des wegs van Hulst naar Walsoorden is aanbesteed voor *f* 11,500.

Het door provinciale Staten nader verlangde voorstel van gedeputeerde Staten, omtrent de verbetering der communicatien, zal bij de eerste worden overgebragt.

Door een aantal polders zijn nog niet voldaan de tot ultimo december 1848 verschuldigde bijdragen aan het opgeheven fonds tot verbetering der wegen in het 4de en 5de district.

13. Landbouw.

De zachte winter van 1850 op 1851, het natte en koude weder in het volgende voorjaar en de sterke droogte in den zomer, zijn niet zonder nadeelige werking op sommige voortbrengselen van den landbouw gebleven.

Vooral is dit het geval met de tarwe geweest, waarvan de opbrengst dan ook slechts middelmatig is uitgevallen.

De rogge, de haver en de paardeboonen zijn vrij wel geslaagd.

De gerst was hoedanigheid beter dan die van den vorigen oogst.

De erwten hebben beter dan in 1850 aan de verwachting beantwoord; de opbrengst der witte- en bruineboonen was daarentegen niet gunstig.

De aardappelen hebben weder door de ziekte geleden. Veelal heeft deze zich tot het loof bepaald, zonder den knol aan te tasten.

De gras- en hooilanden hebben in ruime mate voeder voor

(*Wordt vervolgd.*)

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS, UITGEVERS DER MIDDELBURGSCHE COURANT.